

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

TEATAJA

Nr. 22. IV aastakäik

15. novembril 1929

Ilmub kaks korda kuus

Tellimishind:

Aastas . . .	kr. 2.50
Poolaastas . . .	” 1.50
Välismaale . . .	” 5.00
Poolaastas . . .	” 3.00

Toimetus:

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45
Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35
Toimetaja kõnetunnid: igal äripäeval
12—2 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/1 lhk. . .	kr. 40.00
1/2 ” . . .	” 22.00
1/4 ” . . .	” 12.00

Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Väljaveo edendamine. XIII rahvusvahelise töökongressi töö. Kesk-Ida turud. Riigikohtu seletusl. Äritegevuse seisukorrast. Kaubandus-tööstuskoda teateld. Koda valimiste tulemusl. Kodumaa kaubalaevastiku suurendamiseks vajatakse uut krediiti. Majanduslikke teateld kodu- ja välismaalt. Teadaanded merimeestele. Tolliteateld. Ettevõtete tegevusest. Turgude ülevaade. Välisbörsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedel.

Väljaveo edendamine.

Teiste maade sellesihilised sammud ja korraldused.

Ameerika suurejooneline kaubanduslik informatsioon² ja propaganda.

Iga iseseisva riigi kaubanduspoliitika olulisemaks ülesandeks on — hoolt kanda omamaa saaduste väljaveovõimaluste eest. Tollivaieluste puhul riigikogus toonitati tähendatud ülesande tähtsust ka meil. Ning nagu võis järeldada riigivanema arvustavatest seletustest meie majandusministeeriumi praeguste võimete kohta, katsetakse vististi meilgi mõningaid samme ja uuendusi, mis tähendatud alale parandusi peaksid tooma.

Usume, et seejuures ei ole tulutu kas või lühikestki ülevaadet luua selle kohta, mis tähendatud alal juba on tehtud mujal. Oleme küll päris kindlad, et kõik suurte riikide eeskujud ei kõlba meile, sest juba kulde küsimus on siin otustavaks takistajaks: millega toime saab maailmakaubanduslik suurriik, käib väikesele Ees-tille sagedasti üle jõu. Kuid ometi on suurriikide väliskaubanduslikku tegevust edendavates sammudes ja eeskujudes mõndki, mis eeskujuks kõlbaks ka meile, kuna teised sammud ja abinõud lubavad oma olulisemas osas kui mitte täielikku, siis vähemalt osalist jälgimist.

Kui kõnelda riiklikkudest sammudest väljaveo edendamiseks, siis on suurejoonelisemaks eeskujumaaks siin Põhja-Ameerika Ühisriigid. Tähendatud seisukorra on ta saavutanud päris loomulikkudel põhjustel. Ameerika toodang paisus juba enne sõda, eriti aga sõja ajal ja pärast sõda, mitmetel aladel nii suureks, et oma- maa turg — kui suur ja ostuvõimne see iseene- sest ka ei ole — seda enam ei suutnud ära tarvi- tada. Üksikutel aladel, nagu näit. autotoodan- gus, rahuldab Ameerika praegu tervelt $\frac{9}{10}$ kogu maailma tarvidusest, kütteõlide toodangu alal 60%, raua ja terase alal 50%. Järelikult: Ameerika on võrdlemisi lühikese ajaga jõudnud seisukorda, kus tal oma toodangu äramahutamiseks läheb vaja kogu maailma turge.

Alles hiljuti oli Ameerika ärielu läbikäimi- seks välismaailmaga võrdlemisi ettevalmista- matu. Kuid temale omase energiaga ning koh- kumatusega asuti tarvilikkude korralduste loomi- sele ning nüüd on ta selgi alal suutnud palju, mis on ainulaadiline kogu maailmas.

Ameerika väljavedu edendav keskorgan asub

kaubandusministeeriumis (Departement of Commerce). Selle juure asutati juba 1913. a. eriline kaubandusbüroo (Bureau of Foreign and Domestic Commerce), mille ülesanded kongressi otsuse kohaselt on järgmised:

1) Niisuguste kodumaaliste ja välismaaliste küsimuste selgitamine, mis puutuvad Ühisriikide tähtsaimate ekspordikaupade valmistamisse, müümisse ja turu võimalustesse.

2) Uurimiste toimetamine välismaa tööstus- ja kaubandusettevõtete seisukorra kohta, millel tähtsust võib olla Ühisriikide jaoks, ja aruandmine seesuguste uurimuste tagajärgedest.

3) Kaubandusliku läbikäimise edendamine Euroopaga, Kesk- ja Lõuna-Ameerikaga ning Kauge Idaga.

4) Seesuguseks tööks tarvisminevate territoriaalsete haruosakondade asutamine ja ülalpidamine välismail ning Ühisriikides.

5) Hiina kaubanduse edendamine.

6) Väliskaubandusliku statistika kogumine ja avaldamine.

7) Kaubandusse puutuvate kitsenduste ja määruste uurimine maades, kellega Ameerika on kaubanduslikus läbikäimises.

8) Nimekirjade valmistamine ja levitamine teistes maades asuvatest isikutest, keda võiks soovitada Ameerika ärde esindajateks.

Siinimetatud põhimõtetele asutatud büroo tähtsus jäi aga võrdlemisi väikeseks kuni 1921. aastani, mil kaubandusministriks sai Ühisriikide praegune president Herbert Hoover. Tema ajal hakkas büroo hoogsalt arenema ja omandas järjest suurema ning suurema tähtsuse. Ta kujunes tähtsaimaks keskkohaks kogu selles võimsas majanduslikus organiseerimistöös, millega Hoover oma kaubandusministriks oleku aastatel toime sai ning mis oli peatõukejõuks tema presidendiks saamisele. Nimelt kujunes tähendatud büroost Hooveri juhatuse all maailma praegune parimini korraldatud ja rikkalikuimalt varustatud kaubanduslik informatsiooni tsentrum.

Bureau of Foreign and Domestic Commerce (nimetame teda edaspidi lühendatult lihtsalt kaubandusbürooks) seisab kõige ligemas ühenduses ka välisministeeriumiga (State Department), mistõttu oli võimalik luua tarvilikku ühtlust Ameerika majandusliku välisesinduse juhatuses ja tegevuses.

Kaubandusbüroo organisatsioon on tema tegevuse laienedes arenenud nii, et tema teenistuses on praegu umbes 1400 isikut, nendest 650 tema keskkohas Washingtonis. Büroo eelarvesumma tänavuseks aastaks ulatus ligi 5 miljoni dollarini.

Büroo on jagatud neljaks suureks osakonnaks: 1) territoriaalosakond, 2) kaubaosakond, 3) tehniline osakond ja 4) administratiivosakond.

Territoriaalosakond jaguneb kolmeks alaosakonnaks: 1) Euroopa alaosakond, kelle alla kuuluvad ka Aafrika, Lähedane ning Kesk-Ida ja Kanada; selle tegevuspiirkonnas töötab 31 kaubandusbüroo haruosakonda ja esindust; 2) Kauge-Ida osakond, kelle alla kuuluvad India, Hiina, Jaapan ja Austraalia ning kelle tegevuspiirkonnas tegutseb 13 harukontorit ja esindust; 3) Lädina-Ameerika osakond, kelle alla kuuluvad Kesk- ja Lõuna-Ameerika ning kelle tegevuspiirkonnas töötab 12 haruosakonda.

Kaubaosakond on jagatud erialade järele 16 alaosakonnaks. Tähtsaim osa kaubandusbüroo teenijaskonnast, eriti üksikute osakondade juhatajad, on eraärde teenistusest võetud isikud, kes mõne aja järele jälle tagasi lähevad eraärde teenistusse. Niiviisi hoitakse alal lähedane kaastegevus eraärielu ja riikliku kaubandusbüroo vahel.

Tehniline osakond jaguneb 9-ks alaosakonnaks, milliste hulgas tähtsamateks ülesanneteks on: välismaade tolliolude ning sisse- ja väljaveosse puutuvate määruste jälgimine, välismaade kaubandusõiguse silmaspidamine, finantsküsimuste tundmaõppimine ning välismaal kapitali mahutamise võimalustest ülevaate saamine; Ameerika väliskaubandusse puutuva arvustiku kogumine ja selle tulemuste avaldamine, läbikäimise loomine ameeriklastest müüjate ning välismaalastest ostjate vahel ning välismaal olevate agentide nimestiku pidamine ja avaldamine, ühes teadete kogumisega nende usaldatavuse üle; üldise kaubandusliku informatsiooni läbitöötamine; veo- ja liiklemisolude ning tehnika arenemise tundmaõppimine kõikides maades ja pakkimisviise valgustava kirjanduse väljaandmine.

Administratiivosakond jaguneb kolmeks alaosakonnaks, millistest üks valvab kodumaa haruosakondade, teine välisedustuste tegevust ning kolmas kogu kaubandusbüroo kirjavahetust.

Kaubandusbürool on Ühisriikides 29 oma ringkonnakontorit ja 50 muud esindajat, kes töötavad kaubanduskodade ja muude majanduslike organisatsioonide juures. Nende kaudu on kaubandusbürool kõige otsekohesem ja lähedasem ühendus kogu Ameerika ärieluga. Nende kaudu levitatakse välismaalt tulevad teated, mis oma iseloomult on niisugused, et neid ei saa avaldada trükitult ega ringkirjadena.

Ameerika ei ole jätnud oma ärielu huvide valvet mujal maailmas ainult oma konsulite ja saadikute hooleks, vaid peab nende kõrval tegevuses laialist, kaubandusbüroo otsekohesest alluvuses töötavat eriedustust. Peale selle on veel Ühisriikide rahaministeeriumil ja tariifikomisjonil välismaail oma esindajad, kelle ülesanded teataval määral on samuti kaubanduslikku laadi. Nimelt on nende esindajate kohuseks järele uurida valmistuskulude arenemist teistes maades ja valvata, et välismaade ettevõtted ei arenda Ameerikas dumpingit.

Mis puutub Ameerika konsulaaresindusse, siis on see levitatud võimalikult üle kogu maailma (1929. a. juunikuus 457 konsulit, neist 202 Euroopas). Administratiivselt töötab ta välisministeeriumi all, kuid kõik tema poolt kogutav informatsioon tuleb 1925. a. määruse põhjal toimetada kaubandusbüroo käsutusse.

Kaubandusbüroo otsekohesest alluvuses töötaval eriedustusel on praegu 56 välismaalist haruosakonda ja esindajat. Kaubandusbüroo välisesindajad on kaubandusagentideks (Trade Commissioners), kes enamasti töötavad Ameerika saatkondade atašeedena, kuigi neist lahus. Lahkuminek konsulaaredustuse ja viimatinimetatud kaubandusagentide vahel seisab selles, et esimene, olles levitatud üle kogu maailma, täidab esijoones harilikku konsulaartenistust (notariaat-, passi- ja meresõiduasjad) ning võtab kaubandusliku informatsiooni kogumisest jõudumööda osa ainult tähendatud päristegevuse kõrval, kuna aga kaubandusagendid, kelle tegevus on koondatud ainult tähtsamasse kaubanduskeskkohtadesse, kogu oma tähelepanu peavad pöörma just kaubanduslikule informatsioonile ja kaastegevusele. Otstarbekohase tööjaotuse loomiseks ning kahekordse töö ärahoidmiseks seisavad kaubandusagendid tarvilikus läbikäimises omamaa konsulaar- ja diplomaatliku edustusega.

Siinkirjeldatud laialise informatsiooniaparaadi kaudu voolab Washingtoni vahetpidamata kokku teateid kõige üle, mis sünnib tähelepanuväärset maailma toodanguel ja kaubanduse alal. Erilist rõhku pannakse informatsiooni usaldatavusele ning asjatundlikkusele. Iga aruanne ning teade, mis agendilt või konsulilt Washingtoni — välisministeeriumi või kaubandusbüroole — kohale jõuab, kontrollitakse asjatundjate poolt läbi ning igale aruandele ja teatele saadetakse vastus. Peale selle saab iga kaubanduslik atašee ja konsul kord pooles aastas või aastas Washingtonist arvustava hinnangu oma informatsiooni-tegevuse kohta.

Suurem osa informatsioonist ilmub tarvilitult ettevalmistatuna kaubandusbüroo nädalalehes „Commerce Reports“, mis on kõige eeskujulikumalt toimetatud omamaa tarbeid rahuldavaks kaubanduslikuks informatsioonileheks maailmas. Ta sisu on lõpmata mitmekesine, seejuures aga ometi haruldaselt ülevaatlik ning värske, sest informatsioon tuleb kokku peaaesjaliselt telegraafiteel, talitusviisi, mis on jõukohane muidugi ainult Ameerikale. Iga informatsiooni juures on ära tähendatud ka informatsiooni saatja nimi, et igäüks temalt võiks huvikorral lähemaid teateid nõutada. Trükiõna kõrval kasutatakse erakorraliselt tähtsa informatsiooni levitamiseks õige rohkelt määral ka raadiod. Informatsiooni sisu kohta olgu tähendatud, et selles jälgitakse väga lähedaselt just praktilist kaubandustegevust ning selle juure kuuluvaid tehnilisi asjaolusid. Ameerika informatsioonikorraldus on kogu ulatuses seatud nii, et tema kaudu tööstur ja kaupmees kohe teateid võib saada kõigist võimalustest, mis maailmas tema jaoks on olemas. Need võimalused esitatakse talle niisugusel viisil, et nad kihutaksid ettevõtlikkusele. Informatsioonitegevuse kõrval arendatakse sel viisil vahetpidamata äratustööd väljaveo harrastuse tõstmiseks kodumaal.

Kuid seesugust kodumaa poole sihitud äratustööd ja propagandat arendatakse veel mitmel muulgi viisil. Näiteks on kõik konsulid ja kaubanduslikud atašeed kohustatud oma puhkeaja mööda saatma ühisriikides, et sel viisil kättesaadaval olla ettevõtetele, kes soovivad neilt lähemaid teateid saada välismaistest oludest. Peale selle peavad tähendatud esindajad esinema avalikkude kõnedega oma tegevuse üle. Esimene kõne kodumaale puhkusele jõudes peetakse harilikult kaubandusbüroo juhtidele ja osakondade juhatajatele (ühtekokku umbes 35-liikmelisele kuulajaskonnale), edasi tuleb agendil liikuda puhkuse ajal mitmesugustes ühisriikide osades, esinudes mitmesugustes majanduslikkudes seltsides, ühingutes ja klubides, kusjuures kaubandusagendil tihtilugu oma puhkeajal tuleb pidada sagedasti mitte üks, vaid koguni kaks kõnet päevas. Niiviisi tehakse võõraid maid ja seal olemasolevaid võimalusi ameeriklastele teatavaks. Samal viisil õpivad majanduslikud ja muud ringkonnad ühtlasi tundma nende kulude tähtsust ja tarvilikkust, mida kantakse väljaveo edendamiseks tehtavaks tööks.

Tähtsaim osa tööd Ameerika väljaveo edendamiseks sünnib siiski avalikkusele nägematult. Kaubandusbüroos peetakse täielikku ja suure hoolega kogutavat täielikku andmestikku Amee-

rika kaupade ostjatest välismail, korraldatud hõlpsasti käsitatava kaardisüsteemi järele. Tähendatud andmestik, mille tarvitamine on võimaldatud ainuüksi Ameerika äridele, sisaldab ühtlasi teateid ka välismaade tööstuse võistlusvõimest. Peale selle peetakse, nagu tähendatud juba eelpool, täielikku nimekirja isikutest, kes kõlbaksid Ameerika äride esindajaiks välismail, ühes teadetega nende kaubanduslikust ja rahalisest seisukorrast, nende usaldatavusest jne. Edasi on kaubandusbürool kasutada üksikajalised teated üksikute maade ja riikide majanduslikust seisukorrast ja kaubanduslikust olukorrast, seadusandlusest, mis ühel või teisel viisil puudutab kaubandust, tollidest, maksustamisoludest, kaubatagavaradesse puutuvatest asjaoludest, kaubareisijate vastuvõtmisest ja kohtlemisest, liikumisvõimalustest, üksikute kaupade kulutusest ja sisseveost jne.

Niisuguse alaliselt värskendatava informatsiooni põhjal võib kaubandusbüroo anda alati laialist informatsiooni ja nõu väliskaubanduslike võimaluste kohta kõigile, kes selles asjas tema poole pööravad. Ja tegelikult Ameerika äriilm ka kasutab seda võimalust võrdlemisi laialiselt. Näit. tuli kaubandusbürool 1926./27. tegevusaastal vastust anda tervelt 2.400.000 järeleküsimisele. 7% neist järeleküsimistest vastati juba samal päeval ja 5 päeva jooksul oli bürool võimalus vastata tervelt poolele kõigist järeleküsimistest. Niisugusest töötamisviisi kiirusest saame õige aimu alles siis, kui silmas peame,

et büroo põhimõtteks on anda järeleküsimiste peale kogu see informatsiooni tagavara, mis bürool võimalik anda ning mis küsijale büroo äratundmise järele milgi viisil kasulik võiks olla.

Järeleküsimistest olenematult jagab kaubandusbüroo oma haruosakondade kaudu informatsiooni suurel hulgal veel oma algatusel ringkondadesse, kus büroo arvates sellest kasu võiks olla.

Lõpuks nimetame veel Ameerika propaganda tegevust. Seda arendab Ameerika kaubanduslik edustus suurel määral juba ise. Peale selle toetatakse üksikuid Ameerika väljaveoärisid propagandaväljaannete ja hinnakirjade levitamisel. Lisaks veel suurejooneline kultuurpropaganda, milleks kulutatakse üle kogu maailma miljonite dollarite viisi raha, et luua soodust meeoleu Ameerika toodetele ja püüetele.

Ameeriklased näevad nimelt ette, et nende siseturu ostujõud lõpmatuseni ei või sel määral kasvada ja suureneda, nagu ta on kasvanud seni, eriti maailmasõjale järgnevatel aastatel. Siin võib tulla seisak, ja siis peab Ameerika oma saadustele välismailt müügi võimalusi otsima veel palju suuremal määral kui seni. Ja siis on see võimas aparaat, mis Ameerika väljaveo edendamiseks viimastel aastatel siinkirjeldatud ulatuses välja on arendatud, tugevaks — ning teistele maadele hädadohtlikuks — abinõuks Ameerika kaubahulkade juhtimisel muusse maailma.

Homo novus.

XIII rahvusvahelise töökongressi töö.

Ins. E. Masik, tööandjate esindaja kongressil.

Tänavu peeti Genfis tervelt kaks töökongressi. Kevadine XII kongress sisaldas üldisi töökongresside küsimusi. Teine, arvult XIII, sügisene kongress, mis kestis 10.—26. okt., oli pühendatud täiesti meretöö küsimustele ning nimetati seetõttu ka meretöö kongressiks. Päevakorras oli neli küsimust, mis ka võeti läbi, nimelt: 1) Töötaja korraldus laevades, 2) Merimeeste kaitse haiguse puhul, 3) Merimeeste heaoleku arendamine sadamais ja 4) Meririikides minimaalsete nõudmistega kindlaksmääramine laevajuhtide, ohvitseride ja meistrite kutsealalise kompetentsa kohta. Peale selle seisis päevakorras veel soovivalduste vastuvõtmine tööbüroole mitmesuguste küsimuste algatamiseks ja uurimiseks.

Enne kui asuda tööresultaatide juure, olgu lühidalt tuletatud meele, et vastavalt rahulepingu põhimõtetele on Genfi töökongressidel otsustatud meretöösse puutuvad küsimused eraldada erikongressidele, millest võtaksid osa peaaesjaliselt meririigid ning laevaomanikkude ja merimeeste organisatsioonide esindajad. Võttes arvesse meretöö iseäraldusi on säärane kord kuidugi praktiliselt õige, eeldusega, et kongressidest tõesti osa võtavad vaid riigid, kes on majanduslikult huvitatud meretööst, ja et tõesti oleksid ühelt poolt laevaomanikkude ja teiselt poolt merimeeste organisatsioonide esindajad, kes ka vastavates maades omavahel neid küsimusi arutavad ja lahendavad, sest vastasel juhul, s. o. kui võtaksid osa sellest majandusalast mittehuvitatud riikide või jälle koguni teiste professionaalsete organisatsioonide esindajad, võiksid töö tagajärjed olla

mitte küllalt läbi kaalutud ja läbiviidavad sellele majandusalale ja meririikidele. Samuti oleks raske Genfis töötada vastavate kokkulepete saavutamiseks.

Nagu tegelik elu on näidanud, ongi senistel meretöö konverentsidel, millest esimene oli Genuas 1920. a. ja teine Genfis 1926. a. ja kolmas praegune, nende eelnõuete alal olnud palju arusaamatusi. Felmsed kaks konverentsi olid oma koosseisult säärased, mida ei võidud pidada just kohaseks puhtmeretöö küsimuste lahendamiseks. See asjaolu sundis tööbüroo juhatust, tulles vastu õiglastele kaebustele eelmistel konverentsidel, määrama tänavuse konverentsi täiesti eraldatult ja ringkirjaliselt riike paluma delegatsioonide määramisel pidada silmas konverentsi puhtmereloomu.

Kuid konverentsile ilmudes selgus, et need soovid ei olnud igalpool leidnud täitmist. Konverentsil oli esindatud 34 riiki valitsuse esindajate kaudu, kuna aga tööandjate esindajaid oli vaid 24 riigist ja töövõtjate esindajaid 25 riigist. Puuduvast 10 riigist olid Inglise laevaomanikud jäänud esindaja nimetamata, võttes arvesse, et töövõtjate esindajaks oli valitsuse poolt määratud mitte kõige mõjuvama Inglise rahvusliku merimeeste liidu, vaid Trade Union'i konverentsi esindaja, kus merimeeste liit üldse pole liige. Üheksast ülejäänud riigist olid vaid valitsuse esindajad ja peaaegaliselt just niisugustest, kes ei ole huvitatud meretööst, kuid kelle esindajad siiski võiksid hääletada kaasa. Pealegi puudusid täielikult Norra laevaomanikkude kui ka laevameeste esindajad, sest et vastolude tõttu parlamendi ja valitsuse vahel Norra konverentsile üldse esindajaid ei olnud määratud.

Seega puudus konverentsilt Inglise ja Norra laevaomanikkude ja merimeeste puudumise tõttu üle 50% maailma (ka Ameerika ei võta teatavasti osa ei Rahvasteliidust ega töökonverentsist) tonnaazist ning eelnimetatud koosseisus pidi konverents harutama väga kaugeleulatuvat tähtsusega — tööaja ja kindlustuse — küsimusi.

Laevaomanikkude grupp, ilmudes konverentsile ning leides eest säärase pildi, tuli otsusele, et kui merekonverentsid peavad andma praktilisi tagajärgi, siis tuleb säärase nähte põhjustele teha lõpp. Selleks esitati grupi poolt kohe kongressi ajal vastuvõtmiseks resolutsioon, kus deklareeriti, et need laevaomanikud, kes konverentsile on ilmunud, ei leia võimalikuks võtta osa ühegi konverentsi pävakorras oleva küsimuse harutusest enne, kui nad pole saanud kindlustust selleks, et vähemalt tulevastel konverentsidel kõrvaldatakse tähtsaim põhjus, mis

säärase nähte on kutsunud esile, nimelt — tööandjate ja tööliste nimetamise viis. Sellele vastavalt pandi resolutsioonis ette võtta vastu soovivaaldus, et tööandjate ja tööliste esindajad meretöö konverentsidele määrataks kokkuleppel organisatsioonidega, kes on kõige mõjuvamaiks laevaomanikkude ja merimeeste esindajaks, ja et tööbüroo juhatusele saavutamiseks astuks samme.

Selle resolutsiooni kohta kehtisid läbirääkimised konverentsil kogu päeva. Briti valitsuse esindaja nägi selles Briti valitsuse tegevuse riivamist ja ka töövõtjad püüdsid resolutsiooni seletada nii, nagu oleks ta sihitud Briti tööliste valitsuse vastu, missugused vastuväited muudugi kui täiesti alusetud laevaomanikkude poolt ümber lükati, sest resolutsiooni mõte oli üldine ning täiesti erapooletu ja selge. Ta oleks pidanud olema vastuvõetav kõigile tõelistele merimeeste esindajaile, kes lähevad välja meretöö küsimuste lahendamiseks vastastikkusel kokkuleppel laevaomanikkudega, mitte aga internatsionaali poolt ülesseatud kõikumatu doktriinide alusel, mille läbiviimine eriti rahvusvahelises ulatuses on kui mitte võimatu, siis vähemalt enneaegne.

Kõik katsed saavutada vastuvõetav otsus küsimuse lahendamiseks läksid nurja ning laevaomanikkude resolutsioon lükati tagasi, ilma et oleks esitatud ühtki kompromiss-resolutsiooni, mida mitmed valitsused olid nõus tegema, kuid mis kõik olevat ühe mõjuva riigi poolt tagasi lükatud. Seejärel otsustas laevaomanikkude grupp konverentsilt lahkuda, mis konverentsi presidendile ka kirjalikult teada anti. Selle peale palus president gruppi mitte veel lahkuda, vaid, asudes vahemeheks, lubas katsuda küsimuse lahendada kokkuleppe saavutamise teel teiste gruppidega. Nagu selgus, toetasid väga paljud riigid tegelikult laevaomanikkude resolutsiooni mõtet ning olid nõus selle võtma vastu teises vormis. Järgnevate läbirääkimiste resultaatina võttis konverents laevaomanikkude osavõtuta vastu resolutsiooni, mida laevaomanikud lugesid küllaldaseks ning mis käis järgmiselt: „Arvesse võttes raskusi, mis on tõusnud konverentsi eriistungitel, mis pühendatud mere küsimustele, kaasa arvatud mätte-valitsuse delegatsioonide liikmete koosseis, palub juhatust leida kõik vastavad abinõud, et hoiduda tulevikus nende raskuste kordumisest.“ Vaatamata sellele, et töövõtjate esindajad deklareerisid, et nende äranägemisel

on sel resolutsioonil sama mõte, mis enim tagasi lükatal (mis ka on tegelikult tõsi), võeti resolutsioon niisugusel kujul vastu kõigi valitsuse esindajate häältega töövõtjate häälte vastu. Seejärele võtsid laevaomanikud oma lahkumispalve tagasi ning asusid jälle konverentsi tööle, peale nende, kes olid vahemaal sõitnud ära.

Loen tarviliseks siinkohal seda küsimust kirjeldada pikemalt, kuna tal on meretöö konverentside kohta põhjapanev tähtsus ja kuna ka Eesti ajakirjanduses on püütud mõnelt poolt anda ebaõigeid teateid. Näiteks on lastud õhku teade, nagu oleksid alanud laevaomanikud pärast lahkumise teadaande esitamist uuesti läbirääkimisi seetõttu, et valitsuse esindajad olevat seletanud, nagu võidakse lahkujaid isegi võtta vastutusele (!). Kuigi niisugused kuulujutud liikusid, ei pöördud neile vähematki tähelepanu ega olnud nad grupis üldse rääkimisel. Laevaomanikkude otsus oli täiesti kindel ning selge, samuti ka eesmärk, mis sellega taheti saavutada. Ja kui tulevik peaks näitama, et ka vaatamata vastuvõetud resolutsioonile merekonverentside koosseis ei muutu, on kindel, et Inglise laevaomanikkude eeskujule järgnevad ka teiste meririikide laevaomanikud. Säärane oli laevameeste ringkondade kindel meeleolu ning praktilise elu seisukohalt ei võigi see olla teisiti. See ei või olla teisiti ka tööhüroo enese seisukohalt, kui tahetakse, et konverentsidel vastuvõetud otsused oleksid sobivad sellele majandusalale.

Konverentsi töö juure üle minnes peab kohe tähendama, et ka töö tagajärgede ja tehtud otsuste kirjeldamisel väga tihti on ajakirjanduses antud edasi ebaõigeid teateid. Nii kirjutatakse, näiteks, nagu oleks konverents otsustanud laevades panna maksma 8-tunnilise tööpäeva või seada sisse sundusliku haigusekindlustuse jne. See konverents ei otsustanud ühtki päevakorras olevaist küsimusist sisuliselt, sest kõik küsimused olid esimesel lugemisel ja töökonverentside uue asjaajamise korra juures on seisukord nii, et esimesel lugemisel seatakse konverentsi poolt üles teatava teemi kohta küsimused, millele Rahvasteliidu liikmed — valitsused — peavad vastama. Alles nende vastuste põhjal saab tööhüroo kokku vastava rahvusvahelise konventsiooni või rekomendatsiooni kava ja viimane tuleb sisulisele harutusele ühel järgneval konverentsil. Alles siis tulevad vaieldud kokkuleppe ulatuse ja sisu kohta.

Siiski tõusid konverentsil ka küsimuslehtede teksti kokkuseadmisel tähtsad põhimõttelised vaieldused, mis tihti puudutasid ka asja sisu. Vaieldused piirdusid aga vaid kahe grupi esindajatega,

kuna valitsuse esindajad deklareerisid, et praegusel juhul on tegemist küsimuslehega, mille vastuvõtmine mitte kedagi ei seo vastuste andmisest, ja et vastused võivad olla laiemas ulatuses või kogu teissugused kui küsimused seda eeldaksid.

Üksikute päevakorra punktide kohta võiks lühidalt märkida järgmist:

1) Tööaja reguleerimise küsimuses laevadel olid kõige laialisemad vaieldused niisuguse komisjonis kui üldkoosolekulgi. Nagu selgus, tüürisid töövõtjad täiel määral sinna poole, et laevadel üldiselt ja erandita panna maksma 8-tunniline tööpäev ja 48-tunniline töönädal, s. o. kogu pühapäevane töö tuleb lugeda ületundideks või selleks pidada laeval erikoosseis.

Töövõtjad deklareerisid niisuguse komisjonis kui üldkoosolekulgi, et nende arvates on praegu veel enneaegne ega pole praktiline võtta üles küsimust laevades üldiselt 8-tunnilise tööpäeva ja 48-tunnilise töönädala sisseseadmiseks, vaid tööaja küsimuse reguleerimine tuleks kordkorralt viia läbi kollektiivlepingute kaudu või mõnel teisel teel. Ka seletasid laevaomanikud oma „vähemarepordia“, et Versailles'i rahuleping ei kirjuta ette laevades 8-tunnilise tööpäeva maksumapanemist, nagu mõnelt poolt on katsutud seletada ja töövõtjate poolt korduvalt rõhutati. Konverentsi istungil püüdis aruandja, kelleks oli Hollandi valitsuse esindaja, viimast laevaomanikkude seisukohta kritiseerida, kuid Inglise valitsuse esindaja ei jäänud sugugi Hollandi esindajaga nõusse. Huvitav on veel nimetada, et töövõtjate ja ka Prantsuse valitsuse esindajate poolt püüti küsimuse harutusel tuua eeskujuks Prantsuse laeva, kus 8-tunniline tööpäev maksev. Kuid Prantsuse laevaomanikkude esindaja seletas arvude najal, et ka Prantsusmaal on see maksev vaid teoreetiliselt, kuna praktiliselt töötatakse ka pühapäevadel ja tehakse ületunde, ja et kogu küsimus ei ole milte niivõrra tööaja kui töötasu ja selle arvestamise küsimus. Teiselt poolt juhtis aga üks Saksa laevaomanikkude esindaja tähelepanu sellele, et kui tahetakse kindlate määrade järele kõigis mais tööaega vähendada miinimumini, siis peaks ka mõne riigi poolt makstavad määratud subsidiumid võetama arvesse (mõeldud on Prantsusmaal), samuti nagu peaks eriti väikelaevade küsimust võistluses suurilaevadega võtma arvesse, sest et esimestes on, võrreldes viimastega, mitu korda rohkem tööjõudu tarvis (Tähtis eriti meie seisukohalt!). Austraalia laevaomanikkude esindaja ütles otseskohe, et nende ebasäärane tööaja seadus on põhjuseks, et Austraalia lipp meredelt kaob või jälle on tarvis teha suuri juurumakse. Üldise nõudisid laevaomanikud, et küsimuse otsustamisel

rahvusvahelises ulatuses tuleks minna välja mitte puhtdogmaatilistest põhimõtetest, nagu töövõtjad toonitasid, vaid ka küsimuse majanduslikku külge arvesse võtta, samuti nagu eriti laevaõidu ala mitmekesisust üksikute rahvaste juures. Kahjuks kukutati komisjonis läbi resolutsioon, mis nõudis, et riigid peaksid vastuse andma ka nende lisakulude kohta, mida 8-tunnil. tööpäev laevades põhjustaks. Arvati, et sellega peab iga riik niikuinii arvestama vastuse andmisel.

Vastuvõetud küsimused sisaldavad eneses järgmised tähtsamad momendid: 1) Kas arvatakse tarviliseks küsimust reguleerida rahvusvahelise konventsiooni kujul, 2) kas reguleerimise aluseks võtta 8-tunniline tööpäev ja 48-tunnil. töönädala põhimõte laevaõidus vajaliste eranditega, 3) teha vahet normaalse tööaja, tegeliku töö jne. vahel, 4) arvamisi avaldada järgmiste tähtsamate punktide kohta: a) konventsiooni ulatus laevade, sõitute ja isikute suhtes, b) tööaja reguleerimine deki-, masina- ja abipersonalile.

Küsimusleht võeti vastu laevaomanikkude vastuhäätlemisel ja mõnede valitsuste esindajate crapooletuks jäämisel. Seejuures deklareerisid mitme valitsuse (ka Inglise) esindajad, et küsimusleht vastuvõtmisega ei võta valitsused enese peale mingisuguseid kohustusi vastuse sisu suhtes.

Nii vastab siis iga valitsus säärasest seisukohast, nagu ta vastuvõetavaks peab oma riigi laevaõidu tegelikust seisukorrast ja muudest tingimustest välja minnes, võttes arvesse muidugi ka esimeses järjekorras majanduslikku külge ja kaubalaevastiku võistlusvõimet võrreldes teiste riikidega.

Ka meie riik peaks vastamisel seda silmas pidama, täielikult teadlik olles selle küsimuse laialtulatlikkus tähtsuses kodumaa laevaõidu arenemisele.

2) Haiguskindlustuse küsimusleht, mis vastu võeti samuti laevaomanikkude grupi vastuseismisel, näeb ette valitause konsulteerimise kahes küsimuses: a) laevaomaniku individuaalvastutuse iseloomus ja ulatuses merimehe haiguse, õnnetus- või surmajuhtumi puhul, ja 2) sundusliku haiguskindlustuse sisu ja ulatuse väljaspool laevaomaniku individuaalvastutust.

Ka selles küsimuses jäi laevaomanikkude grupp iseäranis juure ja esitas selle kirjalikult, leides, et küsimust ei saa lahendamisele võtta kavatsatud laialtases ulatuses rahvusvaheliselt, vaid tuleb suures osas jätta üksikute maade rahvuslikuks asjaks, viies kooskõlla rahvusliku seadusandlusega kindlustuse alal.

3) Kutsealalise kompetentsi kü-

simuses võeti vastu otsused, mis ette näevad küsida valitsuselt: a) kas loetakse tarviliseks küsimuse reguleerimine konventsiooniga, b) võimalikud nõudmised vanaduse, teadmiste ja eksamineerimise suhtes, c) sanktsioonid.

Selles küsimuses oli laevaomanikkude seisukoht, et kutse kvalifitseerimise küsimus ei käi rahvusvahelise tööbüroo kompetentsi. Siiski võeti küsimusleht vastu.

4) Merimeeste heaoleku küsimus oli ainuke, kus ühemeelselt vastu võeti tehtud otsused. Siin näeb küsimusleht ette sadamates vastavate sammude astumise merimeeste heaoleku eest hoolitsemiseks, pidades silmas: vastavate rahvuslike asutuste ellukutsumist, kodude loomist, alkoholimüügi korraklust, personali, suguhaigusi ja nende ravimist jne. Selle küsimuse alal oli büroo kavas ette nähtud ka mingi rahvusvahelise keskbüroo asutamine. Kuid laevaomanikkude vastuseismisel loobuti sellest, võttes juure põhimõte, et tarbekorral võiks tööbüroo valitsuste kaudu vastavat koostööd võimaldada.

Viimaks võeti konverentsi pool vastu tervelt seitse sooviavaldust, mis kaugelt suuremas enamuses esitati kas India mustade või Aasia kollaste rahvaste poolt. Nendest on üldise tähtsusega vahest ainult see, mille järele tööbüroole tehakse ülesandeks ka sisevete tööaja küsimus võtta uurimisele. Resolutsioon minimaalse meeskonna arvu kohta laevades kukkus konverentsil läbi.

Üldiselt peab ütleva, et konverentsil valitses kaunis leppimatu ning kuum meeleolu, mille põhjuseks kahtlemata oli eeltoodud konverentsi koosseis, samuti õhkkond, mille järele töövõtjate poolt kõiki küsimusi käsitati mitte niivõrra laevaõidu iseäralduste seisukohalt ning laevaõidus traditsiooniks saanud vastastikku arusaamise meeleolu, kuivõrra minnes välja rohkem internatsionaali keskasutuste seisukohast.

Kui tulevaks meretöö konverentsiks ei muutu konverentsi koosseis — laevaomanikkude ja merimeeste keskorganisatsioonide esindajate suhtes, — siis on küll vaevalt loota säärastelt konverentsidelt praktilisi resultate. Küll aga võivad mõne väikeriigi ringkonnad ennast nendest lasta mõjutada, ilma et silmas peaksid oma rahvuslikke ja majanduslikke huve, mis just väikeriikidele ja väikestele ja teise järgu laevastikkudele ette kirjutavad suuremat ettevaatust liig kaugele ulatuvates sotsiaaluendustes, kui ei taheta oma kaubalaevastiku arendamisele kammitsat jalgu panna ning tööpuudust sel alal tõsta.

On tungivalt soovitatav, et vastuste andmisel väikeriigid käiksid juba käsikäes.

Kesk-Ida turud *).

Lääne-Euroopa tööstusmaad tundsid alati suurt huvi Kesk-Ida turgude vastu ja kasutasid kõiki võimalusi oma tööstussaaduste mahutamiseks sinna. Kuid Inglise ja Vene, kes asusid kõige soodsamas olukorras nende turgude suhtes, püüdsid igati takistada võistlejate pääsmist sinna. Pärast maailmasõda tõusis huvi Kesk-Ida turgude vastu märksa. Seejuures omas otsustava tähtsuse mitte niivõrra teravnenud ülemaailmaline võitlus turgude pärast, kuivõrra Ida uuestistünni intensiivsus. Kiirendatud tempos omandatakse Euroopa kultuurilisi saavutusi, korraldatakse ümber rahvamajandus ja ühenduses sellega kasvavad tarvidused, mida kohalik tööstus, — mis üldiselt on nõrgalt arenenud — ei suuda rahuldada. Samal ajal moodustavad looduslikud tingimused, mis on soodsad mitmesuguste toorainete produtseerimiseks, ja maapõuevarad (nafta, mitmesugused metallid jne.) täiesti reaalse aluse maksujõulisele kauba nõudmisele.

Pidades silmas, et Eesti-Nõukogude kaubalepinguga saime teatud õigused transiitveoks läbi Nõukogude Liidu, osutub vajalikeks selgitada, kuivõrra seda asjaolu võiks kasutada Eesti tööstussaaduste juhtimiseks Kesk-Ida turgudele. Selle sihiga toimetas nende ridade kirjutaja eelorienteerumise ja, ettekujutuse saamiseks Kesk-Ida turgude konjunktuuri üle, külastas Nižni-Novgorodi aastalaata, kus harilikult aetakse suurt äri Persiaga, Lääne-Hiinaga, Afganistaniga ja teistega.

Kesk-Ida turgude üldiseks erijooneks on see, et veolud omavad otsustava tähtsuse sinna pääsmisel ja et nad osalt määravad ära võistlevate maade majanduslikud mõjupiirkonnad. Ühtlasi tuleb märkida ära võrdlemisi tihedat sidet impordi ja ekspordi vahel — selle põhjuseks on nii Kesk-Ida riikide majanduspoliitika kui ka võimalikkude raskuste kõrvaldamise vajadus. Kohalik kaupmeeskond on vähejõuline ja passiivne, ning seepärast tuleb eksporteerivall maailmal endil avaldada algatust oma kaupade juhtimiseks nendes turgudele. Pealegi maakohtades, kuhu on pääsnud Lääne-Euroopa tööstusriigid, peab arvestama tõsise võistlusega, kusjuures majanduslik võitlus on sageli seotud üldpoliitiliste kaalutlustega.

Üksikuid maist väärrib kõige rohkem tähelepanu Persia, kus uuestistünd ja majanduslik areng, olles rippumatud, rahvusliku majanduspoliitika

alusel toimuvad kõige intensiivsemalt. Persiasse sisseveetavate kaupade seas leiame palju seekurguseid, mis on Eesti tööstusliku väljaveo peakaupadeks. Persia valitsuse poolt veolude puurandamiseks käsilevõetud radikaalsed abinõud, samuti vastavate tingimuste (seadusandlus, pangad, kaubanduskojad jne.) olemasolu korrapäraseks äriajamiseks, annavad maksuvõimelise nõudmise tõusu juures küllaldast põhjust tõsise huvi tekkimiseks selle turu vastu. Persia territoorium on 1600 ruutkilomeetrit suur, elanikkude arv 12 kuni 15 miljonit *). Linnades elab 25% **, maal 50%, kuna ülejäänud 25% on nomaadid (rändrahvas). Üles haritud on 20% üldpinnast, selles suhtes võimaldub tunduv laiendamine, kuid kontinentaalkliima juures on see lähedalt tingitud kunstliku niisutamise sisseseadmisest. Suurmaapidajate käes on 75% harimiseks kõlvulistest maadest ja on enamjaolt välja renditud talupoegadele. Põllumajandus — Persia peategevusala — asub madalal järjel, kuid valitsus on teostanud rea abinõusid ta olukorra parandamiseks. Viljadest väärrib tähelepanu riis, mille aastatoodang ulatub 150 tuhande tonnini. Määratu tähtsuse omab puuvill — enne sõda ulatus puuvillakuu väljavedu 30.000 tonnini. Kaubandussuhete katkemise tõttu Vene sisesõja ajal vähenes tunduvalt puuvilla külvipind. Nüüd on külvipind tõusnud juba ligi 80% ennesõjaaegsest, kuid asjatundjate arvates võiks puuvilla kasvatamiseks kõlvuliste maade otstarbekohasel kasutamisel kiu saak tõusta 400.000 tonnini. Peale selle kasvatatakse mooni oopiumi saamiseks, teed, pilliroosuhkrut, tubakat. Laialt on levinud siidi kasvatus, aiandus, karjakaavatus, mille toodangust suur osa veetakse välja. Võetakse käsile abinõud nende majandusharude arendamiseks ja saaduste kvaliteedi tõstmiseks. Persia maapõuevarasid on võrdlemisi vähe uuritud — seda alustati alles 1925. aastal. Kuid juba nüüd on olemas andmeid suurte vase-, raua- ja teiste ärtside, kivisõe-, soola-, väävl- jne. lademetete kohta. Praegu omab reaalse tähtsuse nafta. Lõuna-Persia naftaallikate väljatõõtamine inglaste poolt kontsessiooni alusel annab ligi 1/3 ülemaailmisest naftatoodangust. Peale selle on

*) Persia territoorium võrdub Prantsuse, Inglise ja Saksa omadele kokkuvõetult; rahvalugemist Persias pole toimetatud.

***) Suurimad linnad on: Teheran (300 tuhat elanikku), Tabris (240 tuhat), Meshed (150 tuhat) ja Isfahan (120 tuhat).

*) Kesk-Idasse kuuluvad Persia, Afganistan, Lääne-Hiina.

olemas rikkalikud allikad Põhja-Persias, mida aga seni pole hakatud kasutama.

Persia suhtes tsaariaegse Vene ja Inglise poolt actud asumaade-poliitika takistas omamaa tööstuse tekkimist, ja enamjagu katseid luua tööstusettevõtteid nurjus. Nõukogude valitsuse poolt ettevõetud põhjalik poliitika muudatus, mis reaalse kajastuse leidis Nõukogude-Persia lepingus (1921. a.), muutis üldolukorra oluliselt, ja võib öelda, et sellest ajast peale asus Persia ripumatu majanduspoliitika teele. Selle tulemusena 1928. a. Persia viis ellu autonoomse tollitariifi, mis annab teatud kaitse omamaa tööstusele. Selle alusel tekkis ja kavatakse asutada rida tööstusettevõtteid, kuid see asjaolu küll niipea veel ei avalda reaalset mõju Persia väliskaubanduse laadile. Mitte väga ammu oli Persia idaturgude seas heas kuulsuses oma tööstuselt, kuid sellest ajast on säilinud vaid vaibatööstus, mis isegi edukalt areneb, sest nüüd, võrreldes ennesõjaaegsega, on vaipade väljavedu tõusnud kahekordseks, ja sellest alast võtab aktiivselt osa Ameerika kapital.

Väliskaubandus omas enne maailmasõda passiiivse bilansi ja üldlääbikääk ulatus 1913./14. a. 1.103 miljoni kraanini *) (import — 647 milj. kr., eksport — 456 milj. kr.). Alates 1922./23. a. muutus seisukord — kaubabilanss sai aktiivseks **). 1927./28. a. ulatus üldlääbikääk 1.954 miljoni kraanini (904 milj. — import ja 1.050 milj. — eksport). Järelikult on väljavedu võrreldes ennesõjaaegsega tõusnud kahekordseks. Peainportöörideks on Inglise (ligi pool), Nõukogude Liit (ligi veerand), Saksa, Prantsuse, Itaalia, Belgia ja P.-Am. Ühisriigid. Tööstussaadused, millede seas esikohal asub puuvillariie, moodustasid 1926./27. a. 60% kogu sisseveost. Viimastel aastatel tõusis igasugu masinate, automobiilide, paberi, klaaskauba jne. sissevedu. Väljaveos seisab samuti esikohal Inglise ühes Indiaga, edasi järgnevad: Nõukogude Liit, Egiptus, P.-Am. Ühisriigid, Prantsuse jne. Peamiseks väljaveokaubaks on naftasaadused (ligi 60% kogu väljaveost), edasi vaibad, oopium, puuvill, kuivatatud puuvilli, vill, riis ja muu.

Erilist tähelepanu väärib ühendusteede puuandamine. Nii tõusis 1914. a. kuni 1928. a. autode liikumiseks kõlvuliste maanteedepikkus 1000 kilomeetrit 7000 peale, ja 10 aastaga ka-

*) Persia raha põhiüksuseks on hõbekraan = 85 Eesti senti (nominaalkursi järgi).

***) Nõukogude majandusteadlased kahtlevad bilansi aktiivsuses, kuna tunduv osa naftast kuulub Inglise kontsessioonäridele.

vatsetakse tõsta see 17.000 kilomeetrit. Kuid äärmiselt tähtis on Persia tulevikule Transpersia raudteeliini ehitamine Bender-Bjas'ist (Kaspia mere kaldal) kuni Horemus'ini (Persia lahe kaldal), 1500 klm. pikkuselt. Ehitamist alustati läinud aastal põhjast ja lõunast korraga, kusjuures juba käesoleval aastal kavatseti viia lõpule Bender-Bjas-Teherani vaheline osa. Kõiges selles on eriti tähtis, et raudtee ehitamine sünnib Persia riigi kulul. Üldse õnnestus Persial, maksusüsteemi kordaseadmise tulemusena, saavutada puudu jäägita eelarve, kuigi tuli teha suuri väljaminekuid majanduse peale.

Persias on hõbevaluuta, ja rahaüksuseks on, nagu eelpool mainisime, kraan, mille kurss tunduvalt kõigub. Nii maksab hõbeda normaalse kursi juures Inglise nael 51,75 krooni, kuna aga tegelikult oli 1922./23. a. keskmine kurss 56,4 kraani ja 1925./26. a. — 43,5 kraani. Kursi määramine oleneb täieliselt „Imperial Bank of Persia'st“, milline on kontsessioonina Inglise rahameeste käes. See pank omab ainuõiguse pangatähtede väljalaskmiseks, ta täidab ka riigikassa ülesandeid ja üldse valitseb kogu Persia majanduselu üle. Möödunud aastal alustas tegevust Persia Rahvuslik Pank (200-milj. kraanilise põhikapitaliga), kes ajajooksul muutub tõsiseks võistlejaks „Imperial Bank of Persia'le“. Peale selle on Teheranis Ottomani Panga osakond ja Vene-Persia pangakontor, kes finantseerib Nõukogude-Persia kaubandust. Ameerika rahandusnõunikute ettepanekul on praegu harutusel kuldvaluutale ülemineku küsimus.

Teistest Kesk-Ida turgudest pakub teatud huvi Lääne-Hiina — Sin-Tsjani provints 2,5-miljonilise elanikkudearvuga; ta ripub nominaalselt ära Hiinast. Peamiseks tegevusalaks on karjakasvatuse; selle kõrval omavad tõsise tähtsuse puuvillakasvatuse ja aianduse. On olemas suured loodusvarad: nafta, kivisüsi, metallid. Mitu suurt linna on, näit. Urumõi (pealinn — 100 tuhat elanikku), Suidun (54 tuhat).

Väliskaubandus koosneb puuvilla, villa, nahkade, siidi, karusnahkade, soolte, kariloomade, kuivatatud puuvilja väljaveost ja tööstussaaduste, peamiselt puuvillariide, suhkru, metallisaaduste sisseveost. Ühendusteede on ürgaegses seisukorras ja äriajamise tingimused on üldse rasked; ülekaalus on vahetuskaubandus. Nõukogude Liidu mõju on siin väga suur ja tänini pole ta lubanud välismaa kaupade transiitvedu sinna. Osa väliskaubandusest sünnib Pekingi, Šanhai ja ka India kaudu, kusjuures kaupu tuleb vedada mitu tuhat kilomeetrit veoloomadega.

Ei puudu tõsine huvi ka Afganistani turul. 8-

miljonilise elanikkudearvu juures, kes omavad suuri toorainete ressursse ja mineraalvarasid, on olemas maksujõuline kaubanõudmine. Kuid sealsed olud on praegu sellised, et pole otstarbekohane tõsta üles ühenduse loomise küsimust selle turuga.

Üldse võib konstateerida, et Kesk-Ida maad moodustavad laialdase turu suurte toorainete allikatega ja mitmekesise nõudmisega importkaupade järele, kuid sinnapääs on keeruline organiseerimisküsimus.

R. Renning.

Riigikohtu seletusi.

Põhi- ja lisaärimaksu võib tagant järele määrata eelmiste aastate pealt mitte rohkem kui kolme möödunud aasta eest.

(Riigikohtu admin. os. t. nr. 294 II 1929.)

Riigikohus on avaldanud alljärgneva seletuse: Ärimaksu seaduse § 448 põhjal koostub ärimaks põhi- ja lisaärimaksust. Sama seaduse § 579 märkuse kohaselt, missugust ei tule võtta kui erilist soodustust äripidajatele äritunnistuse lunastamata, vaid mida tuleb pidada üldreegli väljenduseks, mille põhjal põhi- ja lisaärimaksu võib tagant järele määrata eelmiste aastate pealt mitte rohkem kui kolme möödunud aasta eest.

Põhi- ja ärimaksu määramine möödunud nelja või rohkem aasta eest ei ole seega ärimaksu seaduse järele lubatud. Seda tuleb silmas pidada ka ärimaksu seaduse § 595 juures. § 595 tuleb nii tõlgendada, et ka selle järele võib uut maksustamist ette võtta ainult juhul, kui see sünnib § 579 ette nähtud kolme aasta kestes.

Missugune spetsifikatsioon on tolliseaduse põhjal puudulik?

(Riigik. admin. osak. t. nr. 136 II 1929.)

Nagu teada, tolliseaduse § 190 p. c järele tunnistatakse tollirevideerimise juures puudulikudeks ehk mittekorrallikudeks spetsifikatsioonid, kui vahe spetsifikatsioonis üra tähendatud kaubahulga ja revideerimisel leitud kaubahulga vahel on suurem kui 5%.

Seesugust spetsifikatsiooni mittevastavust seadusnõuetele ei võeta arvesse sama paragraafi põhjal, kui selle tagajärjel kahju tollimaksult on vähem kui 500 senti iga spetsifikatsiooni pealt või kui kauba hulga vahe on seletatav loomulikude põhjustega, nagu: kaupade kuivamine, vetimine jne.

Täpse spetsifikatsiooni kokkuseadmise raskus ja kaubakasutaja hea tahe ei ole seaduses arvatud aluseks, mis lubaks § 190 p. c. ette nähtud asjaoludel spetsifikatsiooni korrallikuks tunnistada. Kui tolliseaduse §§ 180—190 alusel on aga spetsifikatsioon mittekorrallikuks tunnistatud, siis peab § 232 p. b. põhjal ka lisatolli tasuma.

Äritegevuse seisukorrast.

Tänavune hea lõikus hakkab vähehaaval mõju avaldama üldisele äritegevusele, kuna rahaturg pikkamööda omandab liikuvama iseloomu. Lootused eriti elava äritegevuse peale ei ole siiski täidunud, ja peamiselt sel põhjusel, et põllusaaduste hinnad üldiselt on langenud, mis pärast saaduste realiseerimine on teataval määral raskendatud. Väikekaubanduses on paljudel aladel läbikäigud tõusnud läinud aasta sügise läbimüükide kõrgusele ja paiguti ületavadki selle, kuid krediidi probleem on muutunud teravamaks. Läbikäimises üheltpoolt tööstuse ja suurkaubanduse ning teiselt poolt detailkaubanduse vahel on kolmekuuvksel muutunud haruldaseks asjaks. Ärivekslid jooksevad nüüd 4—6 kuud, seejuures sünnib nende diskonteerimine teatavate raskustega. Eesti pank võib põhikirja alusel diskonteerida ainult 3-kuulisi äriveksleid, seepärast on erapangad sunnitud vekseleid dis-

kontoks vastu võtma teatava tagasihoidlikkusega. Erapanganduse tegevust pildistab küllalt kujukalt allpooltoodud nelja suurema aktsiapianga bilansside võrdlus 1. aprillil 1929. ja 1. okt. samal aastal (milj. kroon.):

	1. IV 1929	1. X 1929.
Kassa ja pankade varad	1.64.	1.50.
Laenud	54.95.	50.64.
Sellest vekseleid	25.28.	19.46.
Garantiid	12.80.	18.27.
Välism. nostrovarad	0.55.	1.78.
Hoiusummad	28.97.	29.72.
Nendest tähtajalisi	7.05.	7.09.
Rediskonto	14.08.	8.93.
Kreeditorid	4.05.	5.23.
Välism. nostrokohust.	7.23.	6.21.

Laenud näitavad tunduvalt tagasiminekut, eriti just diskonto alal. Vastavalt on vähene-

nud ka pankade poolt tarvitav rediskonto. Tervenemise tunnusmärgiks osutub hoiusummade kasvamine pankades ja võla vähenemine välismaal.

Protestitud vekslite arv ulatus maikuus oma kõrgeimale punktile (7958), siit peale on protestitud vekslite arv pidevalt lüüdnud tagasi ja septembris oli see 6286. Protestitud vekslite

summa maikuus oli kr. 1.893.000.—, septembris aga kr. 1.379.000.—.

Esimese 9 kuu jooksul on protestitud vekslid olnud kokku 61.369 tk., kogusummas 14.666 milj. kr. Lüüdnud aasta samade kuude jooksul olid vastavad arvud 30.874 kr. 7.257.000.—. Nendes arvudes pildistub selgesti 1928. aasta ikalduse mõju äritegevusele.

Kaubandus-tööstuskoja teateid.

Kaubandus-tööstuskoja valimiste tulemused.

28. oktoobril s. a. peeti üle maa Kaubandus-tööstuskoja valimisi. Kuna Koja juhatuskirja järele Koja nõukogu valimiste tulemused võtab kokku, siis olid jaoskonna valimistoimkonnad kohustatud kogu valimismaterjali saatma Tallinna Koja nõukogule. Mõnelt poolt viibis valimismaterjali kohaletoimetamine, nii et alles 5. novembril Koja nõukogu võis asuda valimisümbrikkude avamisele ja valimistulemuste kokkuvõtmisele.

Kõige elavamalt olid valimistest võtnud osa pangad ja kindlustusseltsid, suurtööstus ja suur- ning keskkaubandus. Lõimumat osavõttu võis konstateerida väikekaupmeeste ja väike- ning kesktöösturite hulgas. Siin peab aga võtma arvesse asjaolu, et suurem hulk väikekaupmehi ja suur hulk väike- ja kesktööstureid asub maal, kus sügisestel halbade ilmade ja halbade teede tõttu liikumine on raskendatud, milline asjaolu ka Koja valimistele ei võinud jätta mõju avaldamata. Sellega on seletatav, et, kuna linnades tuli välja võrdlemisi rahuldav protsent valijaid, maakondades see protsent jättis soovida.

Koja liikmete koosseisus saavad kohti sektsioonide järgi:

	I	II	III	IV	V	VI	Kokku
Tallinn	13	8	4	15	5	10	55
Tartu ja maakond	4	6	6	3	6	3	28
Pärnu	2	1	1	2	2	3	11
Valga	—	1	1	—	1	—	3
Narva	—	—	3	—	1	—	4
Võru	—	1	1	—	1	—	3
Viljandi	1	—	—	—	1	—	2
Rakvere ja maak.	—	1	2	—	2	—	5
Paide	—	—	1	—	1	—	2
Kuresaar	—	1	—	—	—	1	2
Petseri	—	1	1	—	—	—	2
Haapsalu ja maak.	—	—	—	—	—	3	3

120

Ümbrikkude avamisel ja valimissedelite kontrollimisel tunnistati maksvusetuks 25 valimissedelit, missugused olid rikutud või mitteseadusepäraselt täidetud. Maksvaks tunnistatud valimissedelite lugemisel selgus, et Koja liikmeiks ja nende asemikkudeks on valitud järgmised isikud:

I. Pankade ja kindlustusseltside sektsioon:

Liikmed:

Baars, Kaarel	Mirlieb, Gerhard
Eres, Friedrich	Pakosta, August
Hasselblatt, Verner	Päts, Konstantin
Hirschfeld, Paul	Reinthal, Johannes
Jaanson, Georg	Rütli, Oskar
Järv, Juhan	Scheel, Klaus
Koch, Harry	Schulmann, Helmut
Koppel, Karl	Sepp, Leo
Kukk, Juhan	Veber, Moritz
Kurvits, Paul	Vestel, Georg

Kandidaadid:

Annok, Voldemar	Reuss, Gerhard
Heinrichson, Hans	Schulmann, Robert
Koch, Hermann	Tombach, Alexander
Lieven, Harry	Ullay, Hugo
Rommel, August	Vassil, Karl

II. Suur- ja keskkaubanduse sektsioon:

Liikmed:

Bergmann, Carl	Mirvits, Boris
Ebber, Paul	Mägi, Paul
Gutkin, Heinrich	Pedriks, Oskar
Janson, Johannes	Prii, Voldemar
Jänes, Märt	Puhk, Joakim
Kress, Gerhard	Raudsepp, Jaan
Kuhhi, Johann	Ruuben, Aleksander
Lepik, Jakob	Schmidt, Hans
Luksepe, Peeter	Sumberg, Villem
Miller, Alfred	Tofer, Reinhold

Kandidaadid:

Ennus, Karl	Keisermann, August
Evald, Ernst	Kukk, Hans
Feldt, Jaan	Must, Mihkel
Hinzenberg, Olto	Parts, Peeter
Jürgens, Hermann	Puhk, Peeter

III. Väikekaubanduse sektsioon:

Liikmed:

Erit, Ado	Lõhmus, Paul
Gailis, Jaan	Meksi, Eduard
Grünthal, Nikolai	Offril, Jaan
Ives, Ado	Paulson, August
Kaik, Johannes	Peet, Jaan
Karu, Jaan	Rammulus, Eduard
Kops, Johannes	Semm, Johan
Kurg, Jaan	Tõnisson, Eduard
Leesment, Mart	Valbe, Johannes
Lepiksaar, Ernst	Vatsel, Gustav

Kandidaadid:

Aksel, Karl	Küttmann, Ferdinand
Bruns, Johannes	Linto, Jaan
Fels, Hans	Luik, Peeter
Kuusemets, Jaan	Reinthal, Martin
Küng, Aleksei	Vidaja, Jaan

IV. Suurtööstuse sektsioon:

Liikmed:

Essen, Nikolai	Mossa, Hermann
Girard, John	Mõru, August
Kolts, Hermann	Oja, Johan
Kõva, Alfred	Orav, Hans
Laidoner, Johan	Rosen, Ernst
Lukk, Gerhard	Schmidt, Herbert
Luther, Martin	Sihver, Johan
Markson, August	Trumm, Julius
Menning, Voldemar	Tõnisson, Aleksander
Meyer, Bruno	Vachmann, Konstantin

Kandidaadid:

Bjalik, Moses	Sommer, Georg
Kapsi, Arnold	Stude, Georg
Kilgas, Oskar	Sulg, Edgar
Mitt, Karl	Teitelbaum, Morduch
Patrik, Arthur	Vellner, Kola

V. Kesk- ja väiketööstuse sektsioon:

Liikmed:

Grünberg, Adolf	Kesker, Villem
Hirsch, Johann	Klassen, Vladimir
Karja, Aleks.	Kustlov, Villem

Lorens, Jaan	Siil, Richard
Maim, Richard	Sinisoff, Alfred
Mikita, Karl	Songi, Samuel
Oksenberg, Jüri	Tani, Aleksander
Polikarpus, Jaan	Uibopuu, Karl-Oskar
Pärm, Kristjan	Zimmermann, Jaan
Ratnik, Jaan	Zimmermann, Oskar

Kandidaadid:

Aamisepp, Mikk	Luksepp, Jaan
Anderson, August	Medell, Voldemar-Roland
Danilevsky, Aleks.	Peterson, Ferdinand
Jauram, Johann	Pudersell, Jaan
Jürgens, Aleks.-Ed.	Sinka, Jüri

VI. Laevasõidu sektsioon:

Liikmed:

Grischakov, Timofei	Rosenvald, Eduard
Ingermann, Paul	Sergo, Gustav
Jungermann, Priidik	Sergo, Hans
Kain, Toomas	Soosaar, Gerhard
Koolmeister, Joonas	Teär, Julius
Loosberg, Joh.	Tiedemann, Oskar
Martinson, Jaan	Treilmann, Oskar
Michelmann, Jakob	Uusmann, Karl
Neuhaus, Hendrik	Varrik, Jaan
Raudsepp, Jaan	Virma, Gustav

Kandidaadid:

Bauer, Ervin	Marten, Richard
Kalm, Alfred	Nelberg, Robert
Lepik, Johannes	Otman, Georg
Ligi, Joh.	Vesterby, Johannes
Liimann, Theodor	

Kodumaa kaubalaevastiku suurendamiseks vajatakse uut krediiti.

Laevasõidu ringkondade esindajad riigivanema ja ministrite jutul.

Viimase kahe valitsuse vastutulekul võimaldati kaubalaevastiku suurendamiseks soodustatud krediiti või Pikalaenu Panga krediiti. Selle tagajärjel hakkas kaubalaevastik rõõmustavalt arenema, näidates 1928. a. tõusu umb. 12.000 reg.-tn. võrra ja käesoleval aastal ka umbes 10.000 reg.-tn. võrra. Eelolevaks laevaostu hooajaks, mis kestab novembrist kuni aprillini, on aga krediitid läbi, kuid paljudel laevasõidu ringkondadel on kavatsusi uusi laevu juure soetada, pannes omalt poolt välja vähemalt 50% laevade väärtusest. Kui aga ei peaks leiduma krediidi saamise või-

malust, siis on vaevalt loota, et teostuvad vähegi nimetamisväärased ostud, kuna kõlbulikumat laevad, umb. 2000—3000-tn., maksavad 20—30 milj. senti tükk, ning tervelt sarnaste summade valjapanek oleks raske ja ka majanduslikult mitte küllalt õigustatud. Seetõttu, et võiks areneda kaubalaevastiku tõus ka eelolevaks aastaks, on tarvis uut pikaajalist krediiti, mis avatud peaks olema juba laevaostu hooaja alul.

Kuna, nagu öeldud, ennem avatud krediidid on läbi, esines Kaubandus-tööstuskoda septembri keskel majandusministri ees vastava märgukirjaga, paludes avada uut krediiti vähemalt 600.000 kr. suuruses. Kuid arvesse võttes, et ministeeriumilt tuli eitav vastus — vabade ressursside puudumisel, — esines Koda nüüd uue märgukirjaga teedeministri kaudu, näidates, et krediidi mittevõimaldamine tähendaks sel alal jällegi soovimatut seisakut, kuna teiselt poolt see on krediit, mis majanduslikult ennast väga õigustab. Märgukirjas juhitakse ka tähelepanu sellele, et meie naaber Läti vastava poliitika kaudu on oma kaubalaevastiku viinud juba üle 170.000 reg.-tn., mis on kolm korda suurem meie omast, ning „nägematu ekspordina“ annab iga aasta riigile sissetulekut üle miljardi senti. Tänavu üksi on Läti kaubalaevastik suurenenud üle 35.000 reg.-tn.

Kuna küsimus on väga kiire iseloomuga, sest et laevade ostu-hooaeg on alanud, käisid laupäeval, 9. nov., laevasõidu ringkondade esindajad kapt. O. Treilman ja ins. E. Masik riigivanema, teedeministri ja majandusministri jutul, andes edasi märgukirja ning lisades juure suusõnalisi seletusi, seejuures eriti rõhutades krediidi avamise kiiret vajadust, kuna muudu soodus ostu-hooaeg möödub. Kuigi valitsuse juht ja esindajad ei võinud mingit kindlat lubadust anda, anti siiski lootust, et küsimus ligemal ajal võetakse lahendamisele. Oleks tõesti soovitatav, et seda tähtsat majandusala, mis viimastel aegadel on hakanud röömustavalt edusamme näitama, jällegi ei pidurdataks arenemises, milleks peaks teid leidma krediidi andmise jätkamiseks, seda enam, et tegemist ei ole väga suurte summadega ning et erakrediit selle kaudu kasulikult tööle rakendataks.

Oktoobrikuu teisel poolel registreeritud uued firmad.

1. Joosep Abner, Haapsalus, toiduainetekauplus.
2. Priidu Ala ja Johannes Mägi, Suuremõisa v., jahuveski.

3. Ludvig Arras, Haaslava v., vesiveski.
4. Johannes Atlas, Saku v., koloniaal-kauplus.
5. Arnold Eljas, Vaivara v., vürtspood.
6. A. Galkovski, Tallinnas, toiduainetekauplus.
7. Ida Heltzer, Tallinnas, pudukauplus.
8. Richard Jürgenson, Põltsamaal, liha- ja vorstikauplus.
9. Viktor Kask, Tartus, vorstitööstus.
10. August Karu, Tartus, piimakaupl.
11. Johannes Klason, Liigvalla v., loomade ostmine ja müümine.
12. Karl Kohk, Vana-Antsla v., tuuleveski.
13. Gustav Konsen, Pajusi v., segakauplus.
14. Elisabet Koomann, Lihula al., põllumajanduslike ja teiste kaupade ost ja müük ja limonaaditööstus.
15. Aleksander Kraan, Tallinnas, rohu- ja värvikauplus.
16. Jaan Kurg, Vastse-Otepää v., vürtspood.
17. Olga Kuurmann, Tallinnas, toiduainetekauplus.
18. August Kuusk ja Hans Siimsen, Kõo v., liha ja toiduainete ülesostmine.
19. Vidrik Kõrtsmann, Vana Nursi v., pudukauplus.
20. Johannes Laas, Tartus, toiduainetekaupl.
21. Karl Laberg, Raadi v., tuuleveski.
22. Krikkita Ladoga, Tallinnas, puuhoov.
23. Johanna Lapin, Tartus, toiduainetekaupl.
24. Andres Lanka, Saue v., vesiveski.
25. Gustav Lauk, Tallinnas, toiduainetekaupl.
26. Hugo Lauton, Tallinnas, toiduainetekaupl.
27. Jaan Liigus, Tallinnas, toiduainetekaupl.
28. Karl Liivak, U.-Vändra v., juhuslik metsalankide ostmine.
29. Voldemar Lind, Rõngu v., pagariäri.
30. Kristjan Lipp, Maidla v., vürtspood.
31. Emilie Liss, Valgas, toiduainetekauplus.
32. Jaak Lond, Tartus, tee- ja söögimaja.
33. Jenny Luberg, Tallinnas, peeglitööstus ja puu-, kivipõrandate valmistamine.
34. Lovisa Luttein, Tallinnas, toiduainetekauplus.
35. Osvald Lätlane, Tallinnas, liha- ja vorstikauplus.
36. Elisabet Maaler, Tallinnas, riidekauplus.
37. Erika Mahoni, Tallinnas, juukselõikamistööstus.
38. Mihkel Margus, Palupera v., talurahvakauplus.
39. Kustav Matisov, „Rekord“, Tallinnas, lukusepa-töötuba.

40. Truta Matteus, Tallinnas, toiduainete-kauplus.
41. Oskar Metsky, Elvas, pagariäri.
42. Hans Mildeberg, Tallinnas, toiduainete-kauplus.
43. Henriette Müller, Narva-Jõesuus, sega-kauplus.
44. Heinrich Nettan, Tallinnas, sepa-tööstus.
45. Toomas Neumann, Tallinnas, toiduainete-kauplus.
46. Peeter Oberst, Tartus, tooresnakkade ülesostmine edasimüümiseks.
47. Magda Oja, Tallinnas, lihakauplus.
48. Hermann Ortmann, Tartus, liha- ja vorsti-kauplus.
49. Juuli Ots, „Talu“, Tallinnas, leivatööstus.
50. Alide Paju, Tallinnas, toiduainetekauplus.
51. Seebivabrik „Veronika“ E. ja K. Panksep, Tartus, seebi, sooda ja küünalde valmistamine.
52. Konstantin Peters, Tallinnas, toiduainete-kauplus.
53. Johan Pihap, Valgas, tolli speditsooniäri.
54. Linda Pommer, „Tähe“ Tartus, raamatute- ja kirjutusmaterjalikauplus.
55. Hugo Pärn, Nõmmel, jalgrataste, gramfonide ja nende osade kauplus.
56. Anna Rosenfeldt, Tallinnas, toiduainete-kauplus.
57. Anna Rosin, Nõmmel, riide- ja pudukaupl.
58. Eduard Sell, Tartus, toiduainetekauplus.

59. Miina Sepper, Tallinnas, puuvilja- ja maistustekauplus.
60. Rosalise Sillaots, Tallinnas, toiduainete-kauplus.
61. Tubakatööstuse aktsiaselts „Sirena“, Tallinnas, tubakatööstus, kartonaazitööd, litograafia ja nende alade kaupadega kauplemine.
62. Alide Tombach, Tallinnas, pudu- ja riide-kauplus.
63. Eduard Vaks, Elva al., pagariäri.
64. Mariette Vald, f-ma Kljas, Tartus, korseti- ja segakauplus.
65. Mihkel Vään, Tartus, toiduainetekauplus.
66. P. Zysman & Ko, Tartus, kalade ülesostmine edasimüügiks.

Oktoobrikuu teisel poolel lõpetanud firmad.

1. Robert Bönberg, Tallinnas, toiduainete-kauplus.
2. Jaan Kilgas, Raasiku v., tuule-jahuveski.
3. Krikitta Ladoga, Tallinnas, puuhoov.
4. Joosep Lätlane, Tallinnas, vorsti- ja liha-kauplus.
5. Leontine Matteus, Tallinnas, toiduainete-kauplus.
6. Preedik Mölder, Tallinnas, pudukauplus.
7. Karl Panksepa pärandustomp „K. Panksepp, Veronika“, Tartus, seebivabrik.
8. Elviine Pöld, „Talu“, Tallinnas, leivatööst.

Abieluvaranduse lahutamise lepingud.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	Riigi Teat. Han nr. nr.	Elukoht
Jürisson, Jüri ja tema abikaasa Charlotte sünd. Sallmann	3. VII. 29.	R. T. L. nr. 66 23. VIII. 29.	Jõhvi vald, Edise as.
Kaasik, August ja tema abikaasa Anna-Marie, sünd. Ilves	3. VII. 29.	"	Virumaal, Vohnja vald.
Ait, Albert ja tema abikaasa Alide, sünd. Arbus	3. VII. 29.	"	Püssi vald, P.-Liiva.
Kivilohk, Hans ja Kruuspak Helene . . .	16. VIII. 29.	R. T. L. nr. 67 27. III. 29.	1) Vilj.-m. V. Tännasilma. 2) Tallinn, Kivimurru 4.
Lecht, Eduard ja tema abikaasa Pauline-Auguste-Marie Friedrichi t.	"	"	V. Kalamaja 7-1.
Thomson, August ja tema abikaasa Martha .	12. VII. 29.	"	1) Tallinn, Nunne t. 2. 2) Lehtse vald.
Pajuvitsa, Eduard-Johannes ja tema abikaasa Anna, sünd. Allik	"	"	Harjum., Vääna vald.
Lukashevicz, Egon ja neiu Remmel, Anna-Helene	"	"	1) Tallinn, Toompüest 10. 2) Lihula al.
Nõggo, Heinrich Gustavi p. ja tema abikaasa Martha-Marie-Johanna, sünd. Traut	19. VII. 29.	"	Tallinn, Villardi t. 18.

Varanduse lahulajate nimed	Mis ajast	Riigi Teat. lisa nr. nr.	Elukoht
Altberg, Johan ja tema abikaasa Anna, sünd. Mumim	19. VII. 29.	R. T. L. nr. 67 27. III. 29.	Tallinn, Vesivärava 18-b.
Lundt, Johannes ja tema abikaasa Anna, sünd. Karu	26. VII. 29.	"	Tallinn, Viljandi t. 14-2.
Oja, Leopold Johani p. ja tema abikaasa Sale Villemi t., sünd. Koch	11. III. 29.	"	Tartu, Kivi t. 67.
Teich, Theodor ja tema abikaasa Ida-Pauline .	26. VII. 29.	R. T. L. nr. 68 30. VIII. 29.	Tallinn, Raua t. 21-1.
Treimann, Hans ja tema abikaasa Emilie . .	19. VII. 29.	"	Harjum., Saue vallas.
Saar, August ja tema abikaasa Elisabeth, sünd. Kenn	"	"	Tallinn, Kalevi t. 12-4.
Kadakas, Mart Tõnise p. ja tema abikaasa Kai Tõnise t., sünd. Kadakas	"	"	Sipa vallas, Otsa talu.
Paiso, August Jaani p. ja tema abikaasa Elfriede-Juliane Karli t.	"	"	Märjamaa vallamaja.
Piepenberg, Konstantin Reinholdi p. ja tema abikaasa Marie Peetri t.	"	"	1) Virumaal, Kohtla-Järve. 2) Kärkla al., Läänem.
Maydell, Bernhard ja tema abikaasa Elisabeth	26. VII. 29.	"	Tallinn, Pikk t. 37.
Remmel, Villem ja tema abikaasa Mari . . .	"	"	Läänem., Taebla vald.
Veske, August ja neiu Põllo, Rosalie . . .	"	"	1) Tallinn, Vene t. 2. 2) " Palkpargi 27-a.
Sild, Friedrich Mihkli p. ja tema abikaasa Alla Ivani t.	"	"	Saaremaal, Kaarma-Suurvald.
Maurer, Robert-Friedrich ja tema abikaasa Julie	"	"	Tallinn, S. Ameerika 1-2.
Palutaja, Jaak Hansu p. ja tema abikaasa Helmi, sünd. Gross	14. VI. 29.	"	—
Lätt, Mikkel Mardi p. ja tema abikaasa Marie Peetri t., sünd. Jurkson	"	"	—
Pääsuke, August Mari p. ja tema abikaasa Lensment, Anna Mardi t.	"	"	—
Eglit, Julius Jakobi p. ja tema abikaasa Alma-Kristine Jaani t., sünd. Laats	17. X. 28.	R. T. L. nr. 70 6. IX. 29.	Valgam., Taheva vald.
Elmann, Oskar Jakobi p. ja tema abikaasa Anna Liina t.	7. VI. 29.	"	Imavere vald.
Kärt, Martin Jaagu p. ja tema abikaasa Melanie Jüri t., sünd. Martin	9. VII. 29.	"	—
Põltsam, Artur Villemi p. ja neiu Kotsin, Alice-Rosalie Mihkli t.	14. VI. 29.	"	—
Libe, Viktor Hansu p. ja Sirvinsky, Minna Hansu t.	8. V. 29.	"	Pärnum., Põõgle vald.
Oissar, Karl Karli p. ja tema abikaasa Anna Hendriku t., sünd. Koopl	"	"	—
Schönberg, Andres Siimu p. ja tema abikaasa Elisabeth Jaani t., sünd. Ilves	"	"	Viljandim., Kõo vald.
Roosi, Andres Jaagu p. ja tema abikaasa Helene Ritso t., sünd. Partsi	"	"	Viljandim., Heimtali vald.
Sternberg, Aleksander Aleksandri p. ja tema abikaasa Margarethe Pauli t.	14. VI. 29.	"	Viljandi, Koidu t. 8.
Neublau, Roman Aleksandri p. ja tema abikaasa Anna Peetri t., sünd. Evert	6. VIII. 29.	"	Virum., Roela vald.
Einpaul, Johannes ja tema abikaasa Ida, sünd. Kalipe	"	"	Ündla vald, Imastu as.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Balti riikide majanduskonverents.

Lähem Balti riikide majanduskonverents peetakse ära 7. ja 8. detsembril Tallinnas. Konverentsil tulevad arutusele järgmised majanduslikud küsimused:

1. Majanduslikud probleemid Balti riikides;
2. Avalik-õiguslik tegevus nende riikide majanduslikus elus;
3. Leedu majanduslikud suhted Eesti ja Lätiga;
4. Kolme Balti riigi poolt sõlmitud kaubalepingute ülevaade;
5. Tööstuse ja kaubanduse maksustamine;
6. Ettevõtjaskonna seisukord praegustes poliitilistes ning majanduslikkudes tingimustes;
7. Ülevaade rahvusvaheliste töökonverentside otsuste läbiviimise kohta kolmes Balti riigis;
8. Tööstuslik seadusandlus Balti riikides;
9. Töövõtjate sotsiaalkindlustus;
10. Kaubandusliku läbikäimise takistused Balti riikide vahel;
11. Töökaitsepoliitika;
12. Ülevaade meetodite kohta statistiliste andmete kogumise ning läbitöötamise alal Balti riikide rahvamajanduses, eriti aga kaubanduses ja tööstuses;
13. Kolme maa seadusandluse ühtlustamise küsimus merisõidu alal ja ühise seisukoha võtmine rahvusvaheliste nõuete kohta selles küsimuses;
14. Raudteetariffid;
15. Tsiviilseaduste ühtlustamise küsimus Balti riikides.

Väliskaubandus 1929. a. esimese 9 kuu jooksul.

Väliskaubanduse bilanss käesoleva aasta 9 kuu jooksul, võrreldes seda sama ajaga 1928. a., näitab järgmist pilti:

	1929	1928
Sissevedu	94,4	94,7 milj. kr.
Väljavedu	87,0	96,4 " "
Läbikäik	188,4	191,1 " "
Bilanss	- 7,4	+ 1,7 " "

Kuigi 9 kuu passiviteet on võrdlemisi suur, on viimaste kuude väliskaubandus tunduvalt paranenud, mis nähtavasti veel kestab, kuna lähimate kuude jooksul teravilja sissevedu peaks vähenema. Teisest küljest tuleb aga võtta arvesse, et peaväljaveohooaeg juba on möödunud, nii et selle poolest väliskaubanduse bilansi paranemist on vaevalt võimalik loota. Kaubaliikide järgi näitab väliskaubanduse bilanss järgmist pilti:

	Sissevedu.		Väljavedu.	
	1929	1928	1929	1928
Toidu- ja maitseain.	29,7	25,6	32,5	36,7
Toorained ja poolvalmissaadused	23,7	25,4	27,4	29,5
Valmissaadused	40,2	43,3	26,8	28,4
Kallismetallid	0,7	0,3	-	0,5

Bilansi paranemine selgub eriti siis, kui võrdleme seda meie poole aasta väliskaubanduse bilansiga. Toiduainete (teravilja) sissevedu on tunduvalt vähenenud, kuna väljavedu samas kaubarühmas on suurenenud, lähenedes pikkamisi eelmise aasta arvudele. Võib oletada, et kui import nii eksportki selles rühmas jõuab peagi eelmise aasta kõrgusele ja seega kaovad ka 1928. a. ikalduse mõjudused meie väliskaubanduse bilansile.

Liikvelolev rahahulk

on viimastel kuudel suurenenud, kuid on siiski väiksem kui ta oli läinud aastal samal ajal. Eesti pangatähti ja riigi vahetusraha oli liikvel 10.000 Ekr.:

	1929. a.	1928. a.
1. juuliks	3533	4040
1. augustiks	3693	4099
1. septembriks	3828	4225

1927. a. 1. septembriks oli vastav arv 3689.

Või väljavedu oktoobrikuus.

Piimasaaduste väljaveo kontrolljaama andmete järele on k. a. oktoobris võid veetud välja üldse 25.166 tünni ehk 280.085 kilogr. Aasta varem läks oktoobrikuus välja 19.644 tünni. Tänavu oktoobrikuus väljaveoks kontrollitud võiat oli määratud Saksamaale 22.837 tünni, Inglismaale 2.326 tünni ja Soome 3 tünni.

Kanamunade väljavedu oktoobrikuus.

Väljaveo kontrollööri poolt on oktoobrikuus tunnistatud väljaveoks kõlvuliseks 3.044.560 kanamuna. Neist oli määratud saatmiseks

Saksamaale	2.824.560,
Inglismaale	108.000 ja
Soome	72.000 tkkki

Läinud aasta oktoobrikuus veeti välja 2.287.400 muna.

Persiaga postpakide vahetus võimalik.

4. aug. k. a. on Persia ja N.-Vene vahel sõlmitud postikonventsioon, mis umbes kuu aega tagasi on hakanud maksma. Selles konventsioonis on ette nähtud, et postipakkide saatmine Persiasse ja sealt tagasi on võimalik ka riikidel, kes on N.-Venega samuti sõlminud sellesarnase konventsiooni. Balti riikides on see Eestil, Lätil j. t. Postipakkide raskus ei tohi tõusta üle 5 kilogr. ning väärtus üle 1000 frangi. Seega on avanenud võimalus saata Persiasse postipakke mõnesuguste kaupadega, kui ärimeestel läheb korda luua Persia kaupmeeskonnaga ärilisi suhteid.

Eesti-Ungari uue kaubalepingu jõusseastumine.

Välisministeerium teatab, et 26. oktoobril 1929. a. vahetati Budapestis Eesti-Ungari vahelise kaubandus- ja laevanduskonventsiooni, alla kirjutatud Tallinnas 29. aprillil 1929 (R. T. nr. 71 — 1929.), ratifikatsioonikirjad.

Vastavalt oma artikkel 19-dale astub konventsioon jõusse viisteist päeva pärast ratifikatsioonikirjade vahetamist, s. o. 10. novembril 1929. a. Sel tähtpäeval astub ta 19. oktoobri 1922. a. kaubanduslepingu (R. T. nr. 48/49 — 1923.) asemele.

Soome:

Soome nahatöösturid on tollikõrgenduse nõudmisega valitsusele esinenud; nad väidavad, et 10 aasta eest olnud Soomes õitsev kroomnahatööstus, mis 90% maa tarvitust rahuldanud, nüüd importeeritakse aga välismaalt 90% ning kodumaa toodang on kõigest 10% maa tarvitusest. Nüüd seisavad üle kümne kroomnahatehase masinad, 1500 töelist on kaotanud teenistuse võimaluse. Soome kroomnahatööstus kasvab kiiresti sõjaajal, peale sõda hakkab kohe lange mine. 1919. a. rahuldus veel omamaa toodang 90% tarvitusest, 1920. a. juba 75—80%, 1921. a. — 60—65%, 1922. a. — 45—50% jne. kuni 1925. a. peale jäi peatuma 10% peale. Samal ajal aga suurenes iga aastaga sissevedu. Tollikaitsel ei olnud mingit tähtsust, kuna see kõigest ½—4% kauba väärtusest välja teeb. Nii tapnud välismaa tehased dumping'iga Soome kroomnahatööstuse. 1922. a. oli kroomnaha import Soome 86.752.980 Smk. eest. 1927. a. tõusis aga sissevedu 96.616.688 Smk. ja 1928. a. — 118.281.085 Smk. peale. Töösturid panevad ette kroomnaha tolle järgmiselt tõsta:

1) värvitud pealishahad:

üle 2 kg. kaaluv. tükkidelt	Smk. 20.—	kg-lt	(seni oli Smk. 5.—)
2—1 " " " "	30.—	"	(" " " 8.—)
alla 1 " " " "	40.—	"	(" " " 8.—)

2) muud nahad:

üle 2 kg. kaaluv. tükkidelt	Smk. 10.—	kg-lt	(seni oli Smk. 5.—)
2—1 " " " "	16.—	"	(" " " 8.—)
alla 1 " " " "	22.—	"	(" " " 8.—)

Pankrotid: 8 esimese kuu jooksul on ette tulnud 765 maksujõuetuks jäämise juhtumit (1. a. samal ajal 554 juhtumit); neist põllumajanduses 98, kaubanduses 388, tööstuses 9, ning ülejäänud muud.

Protestitud vekslite arv Soomes kasvab.

Möödunud septembri jooksul protestiti Soomes 1494 vekslit, koguväärtuses 9,3 milj. Smk. See arv on rekordiline. Enne seda olid suurimaks määraks juulikuus protestitud vekslid, arvult 1397.

Käesoleva aasta kolme veerandi jooksul protestiti 11.481 vekslit, väärtusega 67,1 milj. Smk. Möödunud aastal samal ajal protestitud vekslite arv ulatus kõigest 4745-ni, nende koguväärtuses 25,4 milj. Smk. —o.

Daani:

24. skp. sulges oma ukseid üks suurem Koppenhaageni pank — Folkebanken. Esialgul ei ole veel võimalik öelda, kui suur on kaotus — räägitakse 10—15 milj. kroonist — ka uurivad siinsed suurpangad olukorda, et saneerimise võimalusi selgitada. Ka on kaubandusminister oma 14-päevase moratooriumi õigust panga kohta tarvitanud. Pangakrahi põhjuseks olid pangarevisjoni poolt avalikuks tehtud petmised ja raamatutevõltsimised ühe võieksportkontserni ärides, millede juhtimine kuulus siin tuntud ärimehele, dir. Harald Plum'ile (ta lõpetas enesetapmisega). See härra ehitas oma kontserni üles sel teel, et ühe tema ettevõtte aktsiad olid teiste tema ettevõtete käes. Nii oli võimalik, et võrdlemisi väikese kapitali juures tegutses suur hulk ettevõtteid, kelle põhikapitalide üldsumma ületas mitmekordselt tegelikult olemasoleva kapitali. Seetõttu oli ka võimalik nii kodu- kui ka välismaal (peamiselt Inglise pankadest) laialdaselt krediiti saada, mida ka kõige suuremal viisil kasutati. Hiljem oskas Plum Folkebankeni pääseda ja selle oma mõju alla viia.

Läti:

Tollikõrgendamise ümber Lätis.

Mõned suuremad Läti malmivabrikud on pöörnud riigi majandusdepartemangu poole ette-

panekuga sisseveotollide tõstmise asjus malmvabrikatide pealt. Parlamendi otsus selles küsimuses, samuti nagu tollitõstmise küsimuses kummiartiklite ja teravilja pealt, puudub veel.

Läti suhkruproduktsoon.

Läti suhkrunaeri juurevedu uuest lõikusest Läti suhkruvabriku juure Miitavi lähedal on juba alanud. Loodetakse saada kokku umbes 30.000 tonni naereid, millest saadakse umbes 4000 tonni suhkrut. Vabrik on uue lõikuse ümbertöötamisega teinud algust 15. oktoobril.

XI kaubamess Milaanos

12.—27. aprillini 1930. a.

Nagu Itaalia saatkond teatab, peetakse Milaanos endiste aastate eeskujul kaubamessi ka 1930. a. Messi kava ja osavõtu tingimused on samad, mis eelmistelgi aastatel.

Mõnede kaupade tollivaba sissevedu Prantsusmaale.

Seadusega 10. aug. k. a. tunnistas Prantsuse valitsus tollivabaks nende materjalide ja saaduste sisseveo, mis on määratud laevade ehitamiseks, parandamiseks ja varustamiseks. Hiljem tegi ka Prantsuse tollivalitsus teatavaks ühes oma ringkirjas nende kaupade nimestiku, mis seda tollivabadust kasutavad. See nimestik on õige pikk.

Tolliteateid.

Tollikomitee otsusi mõnede kaupade tollimise kohta.

1.

Avaldatakse teadmiseks, et tollikomitee otsustas tunnistada:

I. A. Sisseveotariifis.

Trollidist ümmargune karbike elektrijuhede ühendamiseks, karbil neli torutaolist väljaastet, t. t. § 61 p. 3 alla kuuluvaks kui metallita segust treialitöö sarnane teos, t. t. § 61 p. 3 märkus 1 põhjal (T.-k. otsus nr. 3201 — 26. X 29. a.).

Alabastrist värviline teos, mis kujutab endast kaljul istuvat öökulli, välja töötatud sääraselt, et teos sarnaneb marmorile, t. t. § 70 p. 1-a alla kuuluvaks kui alabastrist kujuriteos (T.-k. otsus nr. 3209 — 26. X 29. a.).

Juhtumil, kui selles nimestikus loendatud kaupade saatmine Prantsusmaale mõnesid meie eksportööre võiks huvitada, siis võivad nad tutvuda selle nimestikuga majandusministeeriumi kaubandusosakonnas.

Teadaanne merimeestele,
välja antud veeteede valitsuse tuletorvide ametist.

Nr. 11.

Tallinn, 4. novembril 1929. a.

Kõik sihid on õiged mere poolt.

Nr. 32. Suur-Britannias on ringhäälingute vastuvõtt pahandavalt segatud seeläbi, et sadamas ja dokis viibivad laevad on oma raadiosõrjeseadeid proovinud just ringhäälingu töötamise ajal.

Seepärast on nüüd korraldus tehtud, et Briti sadamates ja dokkides laevad tohivad oma raadiosaatejaamu proovida ja häälestada ainult väljaspool ringhäälingu töötunde, millele juhitakse välisriikide raadiooperaatorite tähelepanu.

Nr. 33. Jää tulekuga koristatakse tuleboid Muhu väinast.

Nr. 34. Hoiatus. Automaat-tuled võivad talveajal ühest küljest lumega või jääga kaetud olla, mistõttu nende tuled osalt ei paista.

Samuti võivad toodrid ja nende korvid olla jäätanud või vigastatud, mida talvel võimatu on parandada.

Raudteeroobaste pöörangud (roobaste hargnemise koht), kinnitatud rauast liipreile, t. t. § 153 p. 1 alla kuuluvaks kui rauast teosed eraldi nimetatamata (T.-k. otsus nr. 3192 — 26. X 29. a.).

Viljasorteerimise masina trummel t. t. § 167 p. 11 märk. 4 alla kuuluvaks kui põllutöömasina osad, põllutööministri tunnistuse järele (T.-k. otsus nr. 3196/3162 — 26. X 29. a.).

Vulkaanfiibrist kohver, puust raamiga ja metallist äärte ja lukkudega, t. t. 177 p. 6 alla kuuluvaks kui kartonaažitöö (T.-k. ots. nr. 3239 — 2. XI 29. a.).

Kunstiidist värvitud lõng väikestes pasmastes, pakitud firma pealkirja kandvasse paberist ümbrikusse, t. t. § 185 p. 2-b alla

kuuluvaks ning ühes ümbrikuga tollitavaks, missugune ühes kaubaga väikemüügil kaubatavitaja kätte läheb (T.-s. § 200 p. b) (T.-k. otsus nr. 3213 — 26. X 29. a.).

Villane kangas, mille lõikeäärele on kunstsiidiga välja ommeldud jooned ja ringikesed kanga sortide äramärgimiseks, t. t. § 199 vastava p. alla kuuluvaks kui villane kangas siidi lisanduseta (T.-k. ots. nr. 3195 — 26. X 29. a.).

Villane plüüs, missugune karva otste varvimise abil on värvitud vöödiiliseks, t. t. § 200 alla kuuluvaks kui villane kangas trükitud mustri-ga (T.-k. otsus nr. 3193 — 26. X 29. a.).

Puuvillasest lõngast mööblinarmad, missugused on valmistatud silmkudumise teel (lõnga otsad keskkohalt mustri-liselt ühendatud silmkudumise teel), t. t. § 204 p. 3-a alla kuuluvaks kui puuvillased silmkoetud teosed eraldi nimetatuna (T.-k. otsus nr. 3191 — 26. X 29. a.).

Vahariidest vöö metallist pandlaga t. t. § 209 p. 4-a alla kuuluvaks kui kandeasjad eraldi nimetatuna (T.-k. otsus nr. 3215 — 26. X 29. a.).

Kummist kalossid, sisse toodud harilik-kudes papist karpides, karpide otstel kalossi nr. ja firma nimetus, t. t. § 88 p. 3-a alla kuuluvaks, karpide kaaluta, missugused karbid on harilikud pakkimisabinõud kauba hoidmiseks teel (T.-k. otsus nr. 3183 — 16. X 29. a.).

Akkumulaatori klaasist nõu, mil-lesse paigutatakse hape ja tsinkplaadid, t. t. § 169 p. 1 alla kuuluvaks kui akkumulaatori osad (T.-k. otsus nr. 3177 — 16. X 29. a.).

Puuvillane pael, umbes 3 sm. lai, keskkohal väljaõmb-luse taoliselt koetud sõna „Merkuur“, t. t. § 188 p. 4 alla kuuluvaks kui väljaõmb-luse taoliselt koetud puuvillane pael (T.-k. otsus nr. 3171 — 16. X 29. a.).

Laste mänguasjadena tarvitata-

vad nukud, mille kingadel siidist pael, nukud sisse toodud harilikudes papist karpides, karpide otstel nuku nr., t. t. § 215 p. 1 alla kuuluvaks kui laste mänguasjad, karpideta, missugused on harilikud pakkimisabinõud kauba hoidmiseks teel (T.-k. otsus nr. 3181 — 16. X 29. a.).

2.

Avaldatakse teadmiseks tollikomitee seletus, et:

1) koolidele kui ka tuletõrjele sissetoodud tarbeasjad, mis eriseaduste põhjal on tollimaks-tuste vabad, on ka vabad üldse t. s. § 323 ette-nähtud lisatollimaksudest,

2) kauplemiseks tuleb lugeda, kui üksik kool ja tuletõrje organisatsioon õppe- ja tuletõrjeabi-nõusid ja tarbeasju toob sisse edasimüümiseks: siis alluvad need asjad tolli- ja vastaval korral ka lisatollimaksudele,

3) kui vastavad ministrid (haridus- või ma-jandusminister) tollita sisseveoks on loa annud, siis tuleb lugeda, et ülaltähendatud asjad ei ole määratud kauplemiseks (t.-k. otsus nr. 3197/3172 — 26. X 29. a.).

3.

Briti saadiku teatel ei nõuta Eesti kaupade sisseveol Palestiina-se legaliseeritud päritolun-nistuste esitamist. Seepärast on legaliseerimise nõudest vabastamine laiendatud ka Eestisse vee-tavate Palestiina kaupade päritolunnistustele.

Alus: Majandusministri eest abi resolut-sioon 25. X 29. a. nr. 4952 välisministeeriumi kirjal 19. X 29. a. nr. 257-k.

Alla k. H. Kuk k,
tollidirektor.

Õiendus.

„Kaubandus-tööstuskoja Teatajas“ nr. 21 1929. a. lhk. 499 35. rida ülalt on Tolliteadetes sattunud sisse trükiviga. Sõna „Kaitsetollid“ asemel peab seisma „Kaitseprillid“.

Toimetus.

Ettevõtete tegevusest.

R. Klaussoni šokolaadi-, kompeki- ja biskviidi-tehas. Jahu tän. 5.

R. Klaussoni ettevõtte on asutatud 1. sept. 1920. aastal. Tööstus asus siis Suur Pärnu mnt. nr. 57, õige kitsates ja viletsates ruumides — 4 ruutmeetrit suur, andes tööd kõigest 3 tööli-sele. Sama aasta sügisel sai tööstus endale veidi paremad ruumid Ahju tän. nr. 2, kus leid-sid tööd juba 16 inimest.

1922. a. aprillis viidi vabrik üle Toom-Vaes-

tekooli tän. nr. 1, kus tööliste arv tõusis 40-ni. Et seni ettevõtte oli valmistanud peamiselt kara-melle, hakati turule laskma veel šokolaadi ja biskviiti. Kuna tööstuse tegevuse laienemisega ka uued ruumid osutusid väikesteks, asuti ava-ramate ruumide otsimisele.

1926. aastal õnnestuski tööstuse omanikul leida vastavad ruumid Jahu tän. 5, kus ettevõtte on tegutsenud kuni käesoleva ajani, suurendades ja täiendades alatasa tööstuse sisseseadet.

Praegusel ajal töötab vabrik kolme suure eriosakonnaga: kompveki, šokolaadi ja biskviidi valmistuse osakonnad, kuna tööliste arv ulatub üle 85. Kogu tegevus on võrdlemisi hästi organiseeritud ja omaniku poolt on pandud suurt rõhku ajakohastele seadistele ja valmistatavate saaduste headusele.

Tööstus asub suures kahekordses kivihoones, kus on palju avarust, õhku ja valgust. Võttes ette vabrikus pealiskaudse tutvumiskäigu, paistab erilisel silma tööstuses valitsev puhtus ja otstarbekohane tööjaotus.

Iga saadusliigi ümbertöötamiseks on eriruumid ühes vastavate pakkimistubadega.

Masinate käimapanevaks jõuks on elekter. Šokolaadi, peamiselt šokolaadikompvekkide, ümbertöötamiseks, mis sünnib kolmes ruumis, on ettevõttel 10 šokolaadi hõõrumismasinat, mitmed suuremad ja vähemad keedukatlad, vastavad pressid, stantsmasinad jne.

Avarates ruumides asuv karamell-kompvekkide valmistuse osakond on samuti varustatud ajakohaste seadistega. Suhkruherneste ümbertöötamise jsk. pakuvad suurt huvi kaks katla-
taolist n. n. draggemasinat.

Biskviidi valmistus sündis ettevõttes seni

lihtsamate seadiste abil, kuna küpsetus toimus harilikus pagariahjus.

Möödunud nädalal algas aga biskviidivalmistus R. Klaussoni vabrikus hoopis uuel alusel. Dresdeni masinaehituse firma „Ljöhring ja Hellenstreiti“ poolt lõpetati täiesti ajakohase ja kõige moodsama (1929. a. mudel) biskviidi auruküpsetusahju ülesseadmine, missugune ühes teiste kõrvalseadistega tuli ettevõttel maksma üle 3 milj. sendi.

Olles varustatud kõige moodsama sisseseadega võib R. Klaussoni ettevõtet pidada üheks eeskujulikuimaist Eestis biskviidi valmistuse alal.

Kogu biskviidi produtseerimine sünnib masinate abil, mis töötavad elektrijõul. Kõigepealt segatakse tainas segamismasinais. Mehaaniliselt segatud ja sõtkatud tainas läheb tainavalt-sidemasina alla, kus tainas pressitakse valtside abil laiaks ja elastseks tainalindiks. Siit tuleb tainalint väljalõikamismasinasse, kus stambid löövad välja tainalindist rea igavormilisi biskviite, eraldades automaatselt nad tainalindist ja asetades metallrestidele.

Restide peal lähevad biskviidid kohe pärast väljalõikamist küpsetamisele.

R. Klaussoni tööstus on ainuke biskviidi-

Šokolaadi-, kompveki- ja biskviidivabrik

R. KLAUSSON

Tallinnas, Jahu t. 5.

**ŠOKOLAAD,
KOMPVEKID,
KARAMELLID,
BISKVIIT.**

Vabrik on varustatud kõige moodsamate biskviidivalmistusseadistega ja auruküpsetusahjuga Eestis. Seepärast on R. Klaussoni biskviit valmistatud puhtaimal kujul ja on ka parim.

vabrik Eestis, kel on kõige täielikum biskviidiküpsetusahi. Ahi, mis on umbes 3 m. kõrge, 12 meetrit pikk ja 2½ m. lai, on varustatud seest aurutorudega, missugused annavad küpseluseks tarvismineva soojust. Küpsised asetatakse restidel ringkettidele (2 paari), mis alalõpmata läbistavad ahju. Kettide liikumise kiirust võib nii reguleerida, et biskviit küpses 2-6 minuti kestes 200-250° soojuste juures, te-

hes sealjuures ainult ühe läbikäigu ahjus. Päevas võib küpsendada ahjus kuni 3200 kilogrammi saadusi.

Oma saadustele on ettevõtte leidnud turgu laial määral kogu Eestis.

Käesoleval aastal sai tööstus suure tellimise isegi Ameerikast ühelt tuntud firmalt šokolaadi- ja koorekompvekkide ning karamellide peale. „Polaris“.

Turgude ülevaade.

Karjasaaduste hinnad Londonis novembri alul.

Võid:

Daani	192 kuni 194 sh. per cwt.
Uus Merimaa	175 „ 180 „ „ „
„ „ soolamata	184 „ 188 „ „ „
Eesti - noteeringud	puuduvad.
Siberi	168 „ 170 „ „ „

Daani või hind langes läinud nädalal 2-4 sh., Uue Merimaa oma 2 sh. ja Siberi või kuni 2 sh. tsentneri pealt. Üldises turu seisukorras mingisugust erilist muudatust märgata ei ole. Võitagarad Inglismaal on väikesed, samuti on vähe võid teel Inglismaale asumaadest. Kopenhaageni ametlik noteerimine on eelmise nädala 332 krooni pealt 326 krooni peale langenud. Saksamaa turg on läin. nädala jooksul nõrk olnud ja nõudmine sealt on võrdlemisi väiksem kui läinud aastal samal ajal. Eesti võid hoitakse alal Londoni külmutusmajades veel mõni tuhat tünni. Siinsetes äriühendustes avaldatakse arvamist, et hinnad peaksid teatavat tõusu näitama.

Peekon:

Daani	100 kuni 108 sh. per cwt
Rootsi	98 „ 105 „ „ „
Eesti	96 „ 100 „ „ „
Poola	92 „ 98 „ „ „

Hinnad peaaegu kõikide sortide pealt näitasid väikest langust. Kuu lõpp kui ka muidu novembrikuu kaubandus ei ole kunagi olnud suurt lootust äratav peekonikaubanduses. Pakkumine kõikidest maadest ei ole suur, peale Daani. Daanis tapeti läinud nädalal 98.000 siga, Rootsis 6.200 ja Hollandis 12.160 siga. Loodetakse, et tarvitamine lähemal ajal suureneb. Eestist jõudis läinud nädalal 196 palli peekonit, missugune siin hea vastuvõtu leidis.

Munad:

Daani	22 kuni 23/3d per 120 tk.
Belgia	17/6 „ 19/6d „ „ „
Eesti	— puuduvad turul.

Munahinnad näitasid läinud nädalal väikest tõusu. Üldine turu seisukorra toon on palju rõõmsam. Pakkumine on aga siiski küllaldane ning tarvitamine just mitte liig suur. Arvatakse, et munahinnad lähemal ajal tõusu näitavad.

Toiduainete turg.

London.

2. XI. Nisu, kaal—496 Ingl. nl.	
Northern Manitoba	£ 48/4½
Hard Winter	41/4½
Rosario Santa	41/1½
Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.	
Manitoba	34/9
Austraalia	33/9
Kansas	35/8
Odrad, Kanada Nr. 8, kaal — 876 Ingl. naela.	28/6
California, kaal — 424 Ingl. naela	39/-
Kaerad, kaal — 320 Ingl. naela	
La Plata	18/9
Canada Nr. 2	—
2. XI. Linad, cif.	
Rīga	60.0

Pärnu H. D.	£ 60.0
Slanetz U/A Medium	67.0
2. XI. Bacon, kaal 112 Ingl. n.	
Iiri	sh. 101.0 112.0
Daani	102.0 108.0
Kanada	104.0 106.0
Hollandi	95.0 103.0
Munad, kaal — 120 Ingl. naela	
Inglia	sh. 30.0 32.0
Daani	22.0 24.0
7. XI. Või, kaal — 112 Ingl. n.	
Uus-Merimaa	— —
Austraalia	— —
Daani	190.— 192.—
Läti	— —
„ soolatud	— —
Eesti	— —
„ soolatud	— —
Siberi	166.— 168.—
Uus Merimaa	— —

Hamburg.

11. XI. Nisu.

Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	242—244
Manitoba, cif 100 kgr. eest term. fl.		13.20
Western II, cif 100 kgr. eest loco fl.		—
Hard Winter II, 100 kgr. eest termiin	fl.	11 55
Ameerika jahu, 100 kgr. eest termiin	\$	

Rukis.

Sisemaa, tonni eest loco . . .	Rmk.	178—180
--------------------------------	------	---------

Kaerad.

Sisemaa, tonni eest . . .	Rmk.	182—184
---------------------------	------	---------

10 XI. Odrad, suve

Sisemaa, tonni eest . . .		178—210
---------------------------	--	---------

Odrad, talve

Sisemaa, tonni eest . . .		164—166
---------------------------	--	---------

11. XI. Suhkur.

Hollandi, laadimisel . . .		10 0
C S R -- do -- . . .		10 6
Java valge nov. detts. . .		11 10 ¹ / ₂
Poola, laadimisel . . .		10 3

Riis, Burmah II, 50 kg. eest

14 1¹/₂

Rasv.

American Purelard eest . . .	\$	28 ¹ / ₄
Steamlard	"	26 ¹ / ₄

7. XI. Või, Berliini on gros hinnad, teentneri eest:

Sisemaa või I sort . . .	Mk.		
Sisemaa " II " . . .	"		
Eesti "	Mk.	190	191
Läti punane	"	191	194
" must	"	186	188
Uus Merimaa	"	188	191
Siberi	"	187	189

Välisbörsid.

	L O N D O N										
	30. X	31. X	1. XI	2. XI	4. XI	5. XI	6. XI	7. XI	8. XI	9. XI	11. XI
Frank . . .	123.84	123.83	123.82	123.83	123.83	123.85	123.87	123.87	123.87	123.87	123.88
Dollar . . .	4.8786	4.8783	4.8805	4.87943	4.8788	4.8784	4.8788	4.8791	4.8784	4.8785	4.8780
Rootsi kroon	18.16 ¹ / ₄	18.16 ³ / ₈	18.16 ¹ / ₄	18.16	18.16 ³ / ₈	18.16 ¹ / ₄	18.15 ³ / ₄	18.15 ⁵ / ₈	18.15 ⁵ / ₈	18.16	18.15 ⁷ / ₈
Daani kroon	18.20 ³ / ₄	18.20 ⁵ / ₈	18.20 ³ / ₈	18.2034	18.20 ³ / ₄	18.20 ³ / ₄	18.20 ³ / ₄	18.20 ⁷ / ₈	18.20 ³ / ₄	18.20 ³ / ₄	18.20 ⁵ / ₈
Norra kroon	18.20 ⁵ / ₈	18.20 ³ / ₄	18.20 ³ / ₈	18.2054	18.20 ³ / ₈	18.20 ⁵ / ₈	18.20 ¹ / ₄	18.20 ¹ / ₄	18.20 ¹ / ₄	18.20 ³ / ₈	18.20 ⁵ / ₈
Saksa mark	20.38 ⁵ / ₈	20.38 ³ / ₈	20.38 ³ / ₄	20.388 ⁷ / ₈	20.40	20.38	20.388	20.387 ¹ / ₂	20.39	20.388	20.398
Soome mark	194.12	194.—	194.06	194.12	194.15	194.104	194.—	194.03	194.05	194.03	194.17
Floriin . . .	12.0925	12.09	12.0887	12.0887	12.09	12.0850	12.0837	12.0825	12.08 ¹ / ₂	12.0840	12.0837
Liira . . .	93.15	93.13	93.14	93.12	93.14	93.14	93.15	93.15	93.14	93.14	93.16
Helveetsia fr.	25.18	25.16 ⁷ / ₈	25.17 ⁵ / ₈	25.17 ¹ / ₄	25.17 ¹ / ₄	25.21	25.17	25.17	25.17 ⁵ / ₈	25.17 ¹ / ₂	25.17
Čehhosl. kr.	164.65	164.65	164.70	164.70	164.65	164.68	164.70	164.62	164.68	164.70	164.68
Belgia frank	34.86 ⁷ / ₈	34.86 ⁵ / ₈	34.86 ¹ / ₈	34.86 ¹ / ₄	34.87	34.87 ³ / ₄	34.87 ⁷ / ₈	34.87	34.86 ⁵ / ₈	34.86 ⁷ / ₈	34.86 ³ / ₈
Sillingid . . .	34.70	34.71	34.70	34.72	34.72	34.71	34.71	34.70	34.69	34.69	34.69
Pengo . . .	27.90	27.90	27.91	27.91	27.92	27.91	27.92	27.90	27.91	27.90	27.79
Latt . . .	25.21	25.21	25.21	25.21	25.22	25.21	25.21	25.21	25.21	25.21	25.21
Litt . . .	48.75	48.75	48.—	48.87	48.75	48.75	48.75	48.—	48.—	48.75	48.75
Červ. . . .	9.48	9.47	9.48	9.47	9.47	9.48	9.48	9.47	9.48	9.48	9.48
Eesti kroon	18.19	18.20	18.20	18.19	18.20	18.20	18.21	18.20	18.19	18.21	18.21
Höbe p/unts	22 ⁷ / ₈	23.—	22 ¹⁵ / ₁₆	22 ¹⁵ / ₁₆	22 ¹⁵ / ₁₆	22 ⁷ / ₈	22 ¹⁵ / ₁₆	22 ³ / ₄	22 ⁵ / ₈	22 ⁹ / ₁₆	22 ¹ / ₂
Plaat. p/unts			242/8								
Kuld p/u.											
	B E R L I N										
	30. X	31. X	1. XI	2. XI	4. XI	5. XI	6. XI	7. XI	8. XI	9. XI	11. XI
Naelsterling .	20.388	20.376	20.383	20.394	20.394	20.384	20.39	20.39	20.386	20.39	20.396
Frank . . .	16.465	16.46	16.47	16.47	16.47	16.455	16.46	16.465	16.46	16.46	16.465
Dollar . . .	4.1790	4.1805	4.1775	4.1805	4.181	4.1785	4.180	4.179	4.179	4.1795	4.1810
Rootsi kroon	112.25	112.17	112.21	112.27	112.27	112.22	112.29	112.27	112.26	112.28	112.38
Daani kroon	111.99	111.92	111.96	112.08	112.05	111.99	112.01	111.98	112.—	112.01	112.05
Norra kroon	111.97	111.90	111.95	111.98	112.02	112.00	112.00	111.98	111.98	111.98	112.—
Soome mark	10.497	10.502	10.499	10.503	10.503	10.50	10.502	10.502	10.501	10.501	10.511
Floriin . . .	168.72	168.63	168.70	168.70	168.76	168.65	168.71	168.69	168.71	168.72	168.79
Liira . . .	21.88	21.88	21.875	21.89	21.90	21.985	21.90	21.89	21.89	21.89	21.895
Helveetsia fr.	80.99	80.01	81.—	81.005	81.045	81.01	81.01	81.005	81.00	80.015	80.085
Čehhosl. kr.											
Belgia frank	58.465	58.465	58.46	58.43	58.49	58.46	58.47	58.46	58.46	58.45	58.50

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavaate kaupade nimekirjad ja hinnad (en gros).

	Kroonid.		Kroonid.
Jahud: nisu, pehme, Ameerika ja Inglise	100 kg. 45.00—47.00	Liha, sea, I sort	1 kg. 0.95—1.15
" sõre, Ameerika ja Inglise	" 46.00—47.00	Liha, looma, I sort	" 0.50—0.70
"J. Puhk ja Pojad" suurveski	"	Õlikoogid, linaseemne	100 kg. 19.50
Jahu: rukki	" 13.90—14.20	" päevalille	" 19.40
rukkipütl	" 21.80—23.00	" suhkrupeedi	" 10.60
nisu, pehme	"	" kookos	" 17.75
sõre	" 37.00—47.00	Jahu, päevalille	" 20.—
"J. Puhk ja Pojad" suurveski saadused. Hinnad arvatud 50 kg. eest ühes valge puuvillase kotiga.		Segajõutoit I s.	" 19.20
Pütljahu:		" II s.	" 15.80
Rukkipütl patent (à 50 kg.)	26.50	Soja tangud	" 20.—
harilik	—	Nisukliid	" 11.75—12.00
"Eesti Parem" saiajahu à 50 kg.	44.50	Puuvillane riie, Bjas netto	meeter 0.57—0.72
"Kalev"	42.—	" Mitkal	" 0.44—0.53
"Taara"	41.—	Lina, Petseri saatejaam	" 1037—1067.50
"Kungla"	39.—	Linaseemneõli 90 ⁰ / ₀ basis	100 kg 27.45—28.10
"Sampo"	37.—	Linaseemned, külvi 97 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ "	" 29.90—30.50
Manna	48.—	Kivistisi, auru, Yorkshire,	
(Granular)	44.—	2 korda pestud	1000 kg. 26.50—27.50
" poolsõre	46.50	" Newcastle	" 26.50—27.50
sõre	47.—	" sepa	" 28.00—29.00
A/S. Rotermann teh.	100 kg.	Koks, gaasi, Tall. gaasivabrik	" 40.—
Jahu. rukki	" 14.15—15.70	Põlevkivi, I sort A fr-ko Kohtla j.	" 6.10
" pütl	" 20.60—21.20	" I " B	" 5.50
" nisu, pehme — sõre	" 36.90—46.40	" II " B	" 4.90
Nisu, Eesti	" 23.20—23.80	" III	" 2.75
Rukis, Eesti	" 13.40—13.70	" fenolaat, netto	100 kg. 9.50
" Saksamaa	" 11.90—12.50	" gudrong, brutto	" 12.25
" Poola	" 11.90—12.50	" pigi	" 11.25
Kaerad, toidu, Eesti	" 11.60—11.90	" tooresõli, netto	" 9.25
" Saksamaa	" 12.80—13.10	" "Mootormatta"	" 10.—
Odrad, õlle	" 15.85—16.15	Riigi turbatööstus "Turvas"	100 kg. 12.85
" toidu	" 15.25—15.55	Raud, sordi	" 15.00—16.00
Herned, roheliased	" 32.00—33.00	" vits	" 17.00—28.00
Riis, Burma II	" 89.50	" plekk	" 18.00—28.00
Kartulid, ekspord	" 3.10—3.40	" plekk, tsingitud	" 34.00—37.00
" piirituse	" 2.80—3.00	" talad	" 14.00
Kartulitärklis "Superieur"	" 30.50—32.00	Teras, inglise	" 75.00—100.00
Sirup, kartull, 42 ⁰ / ₀	" 40.00	" Saksa	" 75.00—150.00
Glükkoos	" 88.00	" vedru	" 27.50—30.50
Või, ekspord, I sort	1 kg. 2.95—3.00	" tööriistade	" 73.25—85.40
Margarin, välismaa	" 1.17—1.22	" talla, ree	" 18.—
" kodumaa	" 1.09—1.15	Inglitina	" 500.—
Kaseiin, Eesti	100 kg. 74.—78.—	Seatina	" 63.00—65.00
Juust "Schweitsi", kodumaa	1 kg. 2.00—2.10	Vaskplekk, punane	" 200.00—220.00
Munad, ekspord, I s. (kast 360 tk.)	kast 41.40—45.00	" valge	" 185.00—220.00
Kakao, Hollandi	1 kg. 1.30—1.75	Tsinkplekk	" 90.00—95.00
" Inglise	" 1.25—1.45	Masinaõli,	" 27.00—28.00
Kohv, Rio, Santos	" 2.70—2.90	" Poola	" 24.40—26.80
" Kesk-Ameerika sordid	" 3.40—4.90	" Ameerika	" 29.00—31.50
Tee, laht., Orange Pekoe, Tselion	" 5.20—5.65	Mooloriõli	" 35.40—42.70
" Orange Pekoe, Java	" 4.70—5.30	" Poola	" 33.50—39.60
" Moning, Hiina	" 2.70—2.95	Autoõli, Ameerika	" 39.65—103.70
Suhkur, peenike, valge, Saksam.	100 kg. —	" Poola	" 45.75—61.00
" " " Tš.-Slov.	" 34.00—34.50	Linaseemneõli	" 90.00—94.00
" " " Vene	" —	Värnits	" 91.00—95.00
Suhkur, peenike, valge, Poola	" 33.80—34.00	Tsilindriõli, Ameerika	" 34.00—35.00
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun	"	" Vene 280 ⁰	" 83.00
jaam Irboska ja Narva	" 3.40	" " 3200	" 65.00—70.00
Saksa	" 3.40	" Ameerika 280 ⁰	" 31.30—36.60
Heeringad, Yarmouth, Matties tünn	—	" " 320 ⁰	" 44.00—54.90
" Schoti Matties	" 40.00—48.00	Natta, Vene	" 12.50—13.00
Heeringad, Schoti Mattfalls	tünn 42.00—50.00	" Ameerika	" 11.90—12.50
" Islandi	" 23.00—25.00	" Poola	" 12.20
		Petrooleum, Vene, sisternid ja	
		vaadid	" 18.85—20.00
		" Am., sistern. ja vaadid	" 18.85—20.00
		Bensiin, Vene	" 44.15—46.90
		" II sort	" 41.40

Bensiin, Ameerika	100 kg.	44 15—46.90
Eesti traktorbensin		16 20—17 00
Pesuosoda, kodumaa	"	10.00—10.50
Seebikivi %	"	27.00—30.00
Värvid, nigros., veessulav, välism.		5.50
" tsinakvalge, välism.	1 kg.	0.85
" tinavalge, "	"	0.92—0.95
" ooker, "	"	0.18—0.26
Paber, rotatsiooni	100 kg.	23.20
Tsement, Portland, Kunda		
pütt 170 kg.	tünn	8.90
Kriit, pestud	100 kg.	6.90—7.30
Asfalt	"	7.25
Kivitorv	"	14.00—16.50
Puutorv	"	20.—25.—
Lubi	"	2.65—3.05
Kips, tükkides, franko vagun		
Irboska 1000 kg.		15.25
" jahvatatud "	"	24.40
" krohvimise "	"	36.60—42.70
Telliskivid, I s., Loksa fr. Tallinn 1000 tk.		52.00—55.00
silikaat I s., fr. vabr. "	"	45.—
Tulitikud, orig. kast (5000 toosi)	"	130.—
Nahk, talla, Eesti,	1 kg.	2.70—3.60
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, I sort	"	3.75
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, II sort	"	3.65

Liverpooli börs. Puuvill.

American Fully Middling Inglise naela (lbs) eest		
11. XI Ingl. pensil (d) loko 9.50, jaan. 9.20, märts 9.31, mai 9.40. 12. XI Ingl. pensil (d) loko 9.46, jaan. 9.14, märts 9.24, mai 9.33.		

Londoni börs.

9. XI Bacon Irish per cwt.	§	104—112/—
" Danish "	§	100—108/—
" Canadian "	§	103—106/—
" Dutch "	§	95—103/—
7. XI Või Daani per cwt § 190—192 Ekr. kg 3.40—3.43		
Siberi " " 166—168 " " 2.97—3.00		

Berliini börs.

7. XI Või, Eesti, tsentn. eest	Rmk.	190—191
Ekr. kg 3.39—3.41		
" Läti " punane	Rmk.	191—194
Ekr. kg 3.32—3.46		
" " " must	Rmk.	186—188
Ekr. kg		
" Uus Merimaa, tsentn. eest	Rmk.	188—191
Ekr. kg 3.35—3.41		
" Siberi, tsentn. eest	Rmk.	187—189
Ekr. kg 3.33—3.37		

Lina	Prahid:	
Tallinn — Stettiin	1000 kg.	§. 20/—
" — Ghent	1016 kg.	" 25/—
" — Dundee	"	" 32/6
" — Belfast	"	" 47/6

Takud	Standard	
Puumaterjalid		
Tallinn — London	"	§. —
" — Hull	"	50/—
" — Grangemouth	"	42/6
" — Rotterdam	"	Hfl. 24/—
" — Amsterdam	"	26/—

Segakaup		
Tallinn — Stettiin	1000 kg.	§. 12—25/—
" — London	1016 kg.	15—40/—
" — Stokholm	1000 kg.	Rkr. 10—30/—
" — Stettiin	või tünn	§. 1/6—
" — London	"	" 3/—

Tallinna börsi kursisedel.

		6. XI	7. XI	8. XI	9. XI	11. XI	12. XI
New-York	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	3.7265	3.7265	3.7265	3.7265	3.7265	3.7270
	M.	3.7365	3.7365	3.7365	3.7365	3.7365	3.7370
London	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	18.18	18.18	18.18	18.18	18.18	18.18
	M.	18.23	18.23	18.23	18.23	18.23	18.23
Berliin	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	89.15	89.15	89.20	89.15	89.15	89.15
	M.	89.75	89.75	89.80	89.75	89.75	89.75
Helsingi	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	9.36	9.36	9.36	9.36	9.36	9.36
	M.	9.41	9.41	9.41	9.41	9.41	9.41
Stokholm	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	100.10	100.15	100.15	100.15	100.10	100.10
	M.	100.70	100.75	100.75	100.75	100.70	100.70
Kopenh.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	99.85	99.85	99.85	99.85	99.85	99.85
	M.	100.45	100.45	100.45	100.45	100.45	100.45
Oslo	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	99.85	99.90	99.90	99.85	99.85	99.85
	M.	100.45	100.50	100.50	100.45	100.45	100.45
Paris	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	14.70	14.70	14.70	14.70	14.70	14.70
	M.	14.95	14.95	14.95	14.95	14.95	14.95
Amsterd.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	150.45	150.45	150.50	150.45	150.45	150.45
	M.	151.25	151.25	151.30	151.25	151.25	151.25
Riig	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	72.05	72.05	72.05	72.05	72.05	72.—
	M.	72.55	72.55	72.55	72.55	72.55	72.50
Zürich	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	72.25	72.25	72.25	72.20	72.20	72.25
	M.	72.85	72.85	72.85	72.80	72.80	72.85
Brüssel	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	52.10	52.15	52.15	52.15	52.15	52.15
	M.	52.60	52.65	52.65	52.65	52.65	52.65
Milaano	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	19.50	19.50	19.50	19.50	19.50	19.50
	M.	19.90	19.90	19.90	19.90	19.90	19.90
Prah	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	11.05	11.05	11.05	11.05	11.05	11.05
	M.	11.25	11.25	11.25	11.25	11.25	11.25
Viin	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	52.40	52.40	52.40	52.40	52.40	52.40
	M.	53.—	53.—	53.—	53.—	53.—	53.—
Budapest	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	65.15	65.10	65.10	65.15	65.15	65.15
	M.	65.85	65.80	65.80	65.85	65.85	65.85
Varssav	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	41.60	41.60	41.60	41.60	41.60	41.60
	M.	42.80	42.80	42.80	42.80	42.80	42.80
Kaunas	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	86.75	86.75	86.75	86.75	86.75	86.75
	M.	87.95	87.95	87.95	87.95	87.95	87.95
Moskva	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	191.75	191.75	191.75	191.75	191.75	191.75
	M.	193.25	193.25	193.25	193.25	193.25	193.25
Danzig	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	72.70	72.70	72.70	72.70	72.70	72.70
	M.	73.80	73.80	73.80	73.80	73.80	73.80